

การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร

ปริญญาณิพนธ์
ของ
เสาวลักษณ์ เฉลิมภาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

สิงหาคม 2559

การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

สิงหาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เสาวลักษณ์ เฉลิมภาค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

สิงหาคม 2559

เสาวลักษณ์ เฉลิมาศ. (2559). การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินทิพนิพนธ์:
อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผล
ต่อพฤติกรรม การสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนที่
กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 10 โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6
กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาโดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการตอบ
แบบสอบถามจำนวนนักเรียน 400 คนโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามและแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แก่ 1) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ค่าอำนาจ
จำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.56 – 0.83 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 2) แบบสอบถามการเป็น
แบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของพ่อแม่ ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.49 – 0.66 ค่าความ
เชื่อมั่น เท่ากับ 0.79 3) แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ค่าอำนาจจำแนก
(r) อยู่ระหว่าง 0.55– 0.87 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 4) แบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบควบคุม
ของพ่อแม่ ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.61 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86 และ 5)
แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.16 – 0.46 ค่าความ
ยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.09 – 0.91 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.58 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม
ประมวลผลสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า
(t – test) และการวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่
และไม่สูบบุหรี่ ปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการ
หลีกเลี่ยงบุหรี่ของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อ
แม่ และความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ของ
นักเรียน ตัวแปรที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาในสมการจำแนกมี 6 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตัวแปรตามค่า
สัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรจากมากไปหาน้อยโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย ได้แก่ การ
รับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นแบบอย่างใน

การสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของพ่อแม่ ซึ่งได้สมการจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ของกลุ่มนักเรียน 1 มิติ ดังนี้

$$Y = .698 (\text{Self}) + .422 (\text{GPA}) - .257(\text{FR}) - .214(\text{KN}) - .136(\text{PC}) + .103(\text{PR})$$

A DISCRIMINANT ANALYSIS OF FACTORS CONTRIBUTING TO SMOKING BEHAVIOR
OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE SECONDARY EDUCATION AREA 1,
GROUP 6, IN BANGKOK

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Research and Human Potential Development
at Srinakharinwirot University
August 2016

Saowalak Chalernpak. (2016). A discriminant analysis of factors contributing to smoking behavior of junior high school students in the Secondary Education Area 1, Group 6, in Bangkok. Thesis, Master of Education (Research and Human Potential Development). Bangkok: Graduate College, Srinakharinwirot University.
Supervising Committee: Dr. Wilailuck Langka

This study was a survey research aimed to conduct a discriminant analysis of factors contributing to smoking and non-smoking behavior of junior high school students in Group Six of Secondary Education Area 1 in Bangkok. The samples in this research consisted of junior high school students from ten schools in Group Six of Secondary Education Area 1 in Bangkok. At the time of this study the students were in the second term of the 2015 academic year. The data collection procedure used questionnaires, answered by four hundred students selected by the Purposive sampling method. The data collection instruments were questionnaires and testing forms developed by the researcher including a questionnaire concerning students' Perceived Self-Efficacy to avoid smoking, a questionnaire concerning the influence of parental role models to avoid smoking, a questionnaire concerning the influence of friends as role models with regard to smoking, a questionnaire concerning the roles of parents with regard to discipline and strictness, and a questionnaire regarding the dangers of smoking. The data was analyzed by the computing package program to find percentages, mean values, standard deviation, t-test value, and discriminant analysis.

The study found that;

1. The result of the comparison of differences between variables in groups of smoking and non-smoking students showed that both smoking and non-smoking students had different levels of academic achievement, Perceived Self-Efficacy to avoid smoking, the function of friends and parents as anti-smoking role models, the amount of discipline and strictness employed by parents to modify the behavior of their children and knowledge of the dangers of smoking at a statistically significant level of .01

2. The result of a discriminant analysis of factors contributing to students' smoking and non-smoking behavior with six selected variables, ranked by the values of the variables' standard coefficient from maximum to minimum regardless of arithmetical sign, were Perceived Self-Efficacy to avoid smoking, academic achievement, friends as anti-smoking role models, knowledge of the harm of cigarette, the amount of discipline and

strictness used by parents and the use of parents as anti-smoking role models. The one-dimensional equation of discriminant analysis is as follows:

$$Y = .698 (\text{Self}) + .422 (\text{GPA}) - .257(\text{FR}) - .214(\text{KN}) - .136(\text{PC}) + .103(\text{PR})$$

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6
ของ
เสาวลักษณ์ เฉลิมาศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษา

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา)

(อาจารย์ ดร. สุพรรณ เข้มเฮง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. อรอุมา เจริญสุข)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ เอาใจใส่ ติดตาม ให้กำลังใจ ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. สุพร เข้มเฮง ผู้เป็นอาจารย์ของผู้วิจัยที่ได้ให้ความกรุณามาเป็นประธานในการสอบปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ที่ท่านได้ให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ให้ข้อคิด และให้สติ ชี้แนะให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งหลาย โดยท่านสอนให้เริ่มต้นจากการเขียนวันละน้อย จนกลายมาเป็นปริญญานิพนธ์เล่มนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อรุมา เจริญสุข เป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ในภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน โดยให้การแนะนำ ตรวจสอบปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้สละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการทำปริญญานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 ทั้ง 10 โรงเรียน คณะครู ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง และขอขอบใจนักเรียนในโรงเรียนกลุ่ม 6 อย่างดียิ่งในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ นายสัจด์ เฉลิมภาค และนางณอมรัตน์ เฉลิมภาค พ่อและแม่ที่เหน็ดเหนื่อยตรากตรำทำงาน และให้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดี ที่เป็นมงคลอย่างที่คุณวิจัยได้รับเสมอมา อีกทั้งยังให้การสนับสนุนในด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยอย่างดีที่สุด และเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยขอมอบประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์เล่มนี้เพื่อเป็นเกียรติ และบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ครูอาจารย์ ที่ให้ความรู้ ความเมตตาแก่ผู้วิจัย

เสาวลักษณ์ เฉลิมภาค

สารบัญ

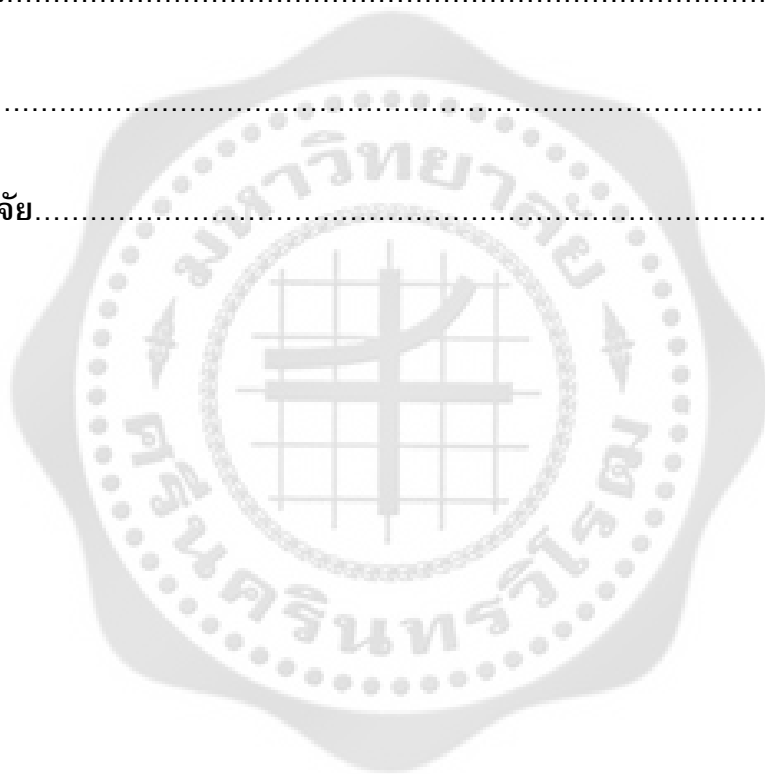
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุหรี	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุหรี	9
สารเคมีที่เป็นพิษในควันบุหรี	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี	11
ความหมายของพฤติกรรม	11
พฤติกรรมการสูบบุหรี	14
ผลกระทบจากการสูบบุหรี	15
สาเหตุของการสูบบุหรี	16
ปัญหาจากการสูบบุหรี	17
การวัดพฤติกรรมการสูบบุหรี	18
พัฒนาการวัยรุ่น	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวปัจจัยส่วนบุคคล	21
อายุ	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	24
ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	25
การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่.....	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่.....	32
การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่.....	32
การเป็นแบบอย่างของเพื่อน.....	33
ทฤษฎีที่เป็นแบบอย่างของพ่อแม่และเพื่อน.....	35
ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	36
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
การกำหนดประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	82
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6.....	46
2 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2 จำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นเรียน การอยู่รวมกันในครอบครัวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่	58
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระ.....	60
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร.....	62
5 ลำดับความสำคัญและค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่.....	64
6 ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจระดับนัยสำคัญกลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่.....	65
7 ผลการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงและกลุ่มที่คาดคะเนและอัตราส่วนที่ทำการจำแนกถูกต้องในแต่ละกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม.....	65
8 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่	86
9 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่.....	87
10 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง.....	88
11 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่.....	89
12 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครอง.....	90
13 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่.....	91
14 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่.....	92
15 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง.....	93

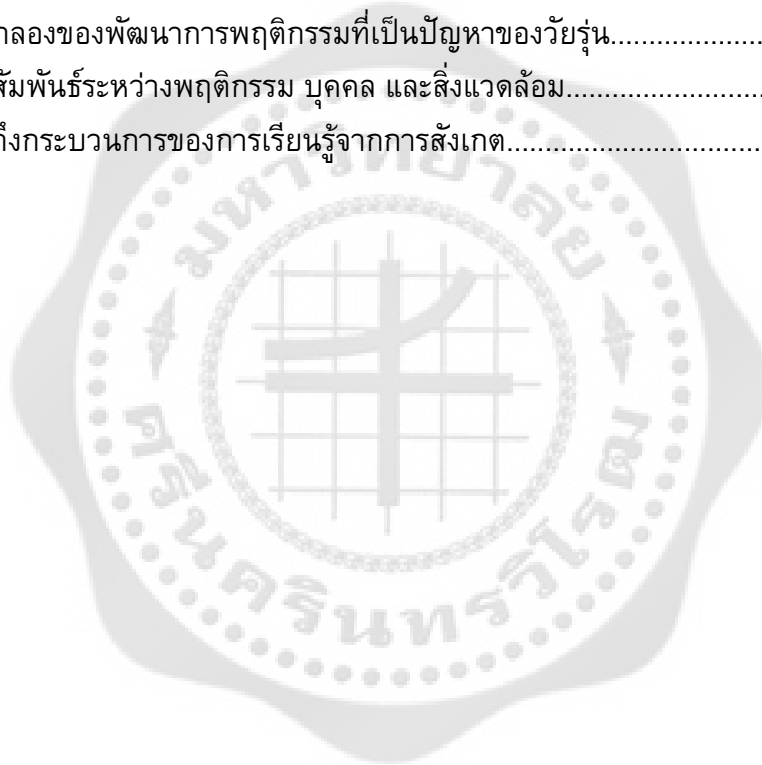
บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการเป็น แบบอย่างในการสับสนหรือของเพื่อน.....	94
17 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามรูปแบบการ เลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่.....	95

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 อัตราการสูบบุหรี่ของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ.2534-2557.....	22
3 ความแตกต่าง ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะ เกิดขึ้น	25
4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผล ที่จะเกิดขึ้น.....	26
5 แบบจำลองของพัฒนาการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น.....	32
6 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม.....	37
7 แสดงถึงกระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกต.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2559 – 2562 มีใจความเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมยาสูบหรือบุหรี่ของประเทศไทย ป้องกันไม่ให้เกิดผู้เสพยาหรือนิรโรคภัยใหม่และเฝ้าระวังธุรกิจบุหรี่ที่มุ่งเข้าไปยังเด็กผู้เป็นนักสูบรายใหม่ ช่วยผู้เสพยาให้เลิกใช้บุหรี่ควบคุมและเปิดเผยผลิตภัณฑ์ยาสูบ ทำสิ่งแวดลอมให้ปลอดควันบุหรี่ ใช้มาตรการทางภาษีและปราบปรามเพื่อควบคุมบุหรี่ทันที เป้าหมายสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ คือความชุกในการเสพยาหรือของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2562 ไม่เกินร้อยละ 16.7 (กรมควบคุมโรค.2559: 1)

องค์การอนามัยโลก (WHO) จัดให้การสูบบุหรี่เป็นโรคชนิดหนึ่งและจัดให้บุหรี่คือยาเสพติด ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เสพยาและจะทำให้เกิดความต้องการทางร่างกายและจิตใจ ไม่สามารถหยุดเสพยาได้ (มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่. 2556: 2–3) ข้อมูลจากการเฝ้าระวังสถานการณ์การเสพยาหรือพบว่าในภาวะปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่เป็นปัญหาใหญ่ คือ การติดบุหรี่ของเยาวชนไทยที่เพิ่มขึ้น (สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. 2558: 59) บุหรี่จัดเป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งที่สามารถซื้อขายกันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย คนไทยมีแนวโน้มการเริ่มสูบบุหรี่ตั้งแต่วัยเด็กมีมากขึ้น ในปี 2557 ผลสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนและอัตราการสูบบุหรี่ในเยาวชนอายุ 15–18 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.3 อายุ 19–24 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.8 จำแนกเป็นเพศชาย ร้อยละ 28.8 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 0.3 ในเพศชายอายุเมื่อเริ่มต้นสูบบุหรี่ครั้งแรกคือ 15 ปี ส่วนในเพศหญิงคือ 20 ปี (มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่. 2557: 2–8) การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ และการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นเป็นปัญหาสำคัญ เพราะส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ก่อนอายุ 18 ปี (Pierce, Gilpin, & Choi, 1999; อ้างอิงจาก สวัสดิ์ ประทุมราช และ จรรยา สุวรรณทัต. 2552: 4) ปัญหาที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเกิดในช่วงอายุมาก ผลกระทบด้านสุขภาพที่ตามมาเช่นโรคทางเดินหายใจ ดังนั้น การป้องกันการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นมีความสำคัญเป็นลำดับแรก การสูบบุหรี่ครั้งแรกส่วนใหญ่เกิดจากการที่เพื่อนชวน และคิดว่าการไม่สูบบุหรี่จะไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ (กรองจิต วาทีสาธกกิจ. 2549: 7)

ทางเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้ส่งเอกสารการสำรวจ ขอความร่วมมือในการรายงานสภาพการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาเป็นการเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2556 ด้วยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับแจ้งจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการว่า คณะที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ได้แจ้งหลักดำเนินการโดยแจ้ง

สถานศึกษาในสังกัดให้ดำเนินการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด (RE-X-RAY) เป็นประจำใน สัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 ของทุกเดือน เพื่อติดตามสถานการณ์และการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ ยาเสพติด การให้นักกลุ่มเสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาทันที เพื่อไม่สร้างเครือข่ายการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของโรคต่างๆ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีปัจจัย หลากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม อนงค์ ดำชู.(2540: 110) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่อยู่ในช่วงอายุ 12 - 15 ปี มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่โดยรวมสูงกว่านักเรียนที่อยู่ใน ช่วงอายุ 16 - 19 ปี และในงานของ สุขุมลย์ ประสมศักดิ์.(2551) กล่าวว่านักศึกษาที่สูบบุหรี่เริ่ม สูบบุหรี่เมื่ออายุ 16-18 ปีมากที่สุดถึงร้อยละ 30.7 เหตุที่สูบบุหรี่เพราะอยากลองและได้รับบุหรี่มวน แรกจากเพื่อนสนิท บุหรี่ที่สูบเป็นชนิดก้นกรองและสูบทุกวัน ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่เมื่อมีความเครียด โดยอัดควันบุหรี่เข้าปอดทุกครั้งเมื่อมีการสูบ และจากการศึกษาของ ญัฐินี จันทรก้อน.(2544: 108) การศึกษาตัวแปรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน จะมี พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่า 3.00 จะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ที่ดีกว่านักเรียนที่มีผลการ เรียนต่ำกว่า 2.00 อธิบายได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมักมีกลุ่มเพื่อนที่มีผลการ เรียนดีด้วยกัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำเป็นอย่างมากในด้านการ รับรู้โทษที่เกิดจากบุหรี่ในงานวิจัยของ อนุภาพ ทองอยู่(2547: 92) พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ ผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่แตกต่างกันโดยพบว่านักเรียนที่มีการ รับรู้ผลกระทบการสูบบุหรี่ระดับต่ำ มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่มากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีการรับรู้ ผลกระทบการสูบบุหรี่ระดับสูงมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่น้อยที่สุด แสดงว่านักเรียนยังขาดความรู้เรื่อง พิษภัยของบุหรี่ที่มีผลต่อภาวะสุขภาพของตนเองและผู้อื่น และยังทำให้ร่างกายอ่อนแอ ความ ต้านทานโรคต่ำ และทำให้เกิดผลเสียต่อระบบการทำงานของร่างกาย กมลภู ถนอมสัตย์. (2553: 75-82) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชายชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชภัฏ ผลที่พบคือ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการ สูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ได้แก่ การถูกเพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่ การรับรู้ ความสามารถแห่งตนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ต่ำ ทักษะคติที่เห็นด้วยกับการสูบบุหรี่ และการมี เพื่อนสนิทสูบบุหรี่ ผลการศึกษาครั้งนี้นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น

ปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัศึกษานับได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ ที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจ ตระหนักในการแก้ไขปัญหา จากการสำรวจและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยังมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ โอกาสในการสัมผัส บุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ช่วงอายุที่ทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสน การรับรู้ ความสามารถในตนเองต่ำทำให้ลองสูบบุหรี่ อีกทั้งการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนข้างมืออย่างจำกัด ทั้งนี้ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 บ่อยครั้งที่พบเห็นนักเรียนในโรงเรียน และนักเรียนโรงเรียนละแวกใกล้เคียง มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ โดยที่นักเรียนจะยัดเอาห่อน้ำของโรงเรียน ตามรั้วโรงเรียน เป็นแหล่งในการสูบและมั่วสุม ทั้งที่ได้มีการตรวจสอบ ดูแล กำกับ คัดโทษนักเรียนที่มีพฤติกรรมหลายครั้ง นักเรียนเหล่านั้นก็ยังคงแสดงพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าวนี้มาศึกษาว่าตัวแปรที่สนใจศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการหาทางป้องกัน แก้ไขปัญหาและลดอันตรายที่เกิดจากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนตามทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจคือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างของเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ผู้วิจัยต้องการทราบว่าตัวแปรเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอย่างไรเพื่อเป็นการทำความเข้าใจและหาแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่สูบบุหรี่ และกลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสุ่มตามลักษณะข้อมูลที่ใช้

ในการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2550: 65 - 66) โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน จำแนกออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่สูบบุหรี่ 200 คน และกลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ 200 คน ส่งแบบสอบถามออกไปสำรวจจำนวน 400 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้งสิ้น 381 ฉบับ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรปัจจัย แบ่งเป็นดังนี้

- 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.2 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่
- 1.3 ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่
- 1.4 การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง
- 1.5 การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน
- 1.6 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่

2. ตัวแปรจำแนก ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานครจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ

- 2.1 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่
- 2.2 นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์การจำแนก หมายถึง การวิเคราะห์จำแนกประเภท เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่เหมาะสมสำหรับการนำตัวแปรอิสระหลายตัว ซึ่งวัดในมาตรอันตรภาคหรืออัตราส่วน ไปทำนายตัวแปรตาม ซึ่งเป็นตัวแปรกลุ่มหรือตัวแปรจัดประเภท ตัวแปรกลุ่มอาจเป็นตัวแปรจัดประเภทแบบ 2 กลุ่มหรือมากกว่าก็ได้ ในที่นี้จะนำมาจำแนกกลุ่มพฤติกรรมของนักเรียนที่มีการสูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่

2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกมาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ที่มีผลทำให้บุหรี่ยมีการเผาไหม้ จากนั้นจึงสูดหรือดูดควันจากบุหรี่เข้าปอด โดยผ่านทางปาก มีการสูบตั้งแต่ 1 มวน หรือมากกว่า รวมไปถึงนักเรียนที่เคยสูบบุหรี่โดยสาเหตุของการสูบอาจจะเกิดมาจากการทดลองสูบเอง การเลียนแบบเพื่อน หรือการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ ญาติ หรือคนรู้จัก

3. นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ หมายถึง นักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่ แยกแยะได้ว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ผิดและไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหา มองว่าการสูบบุหรี่เป็นเรื่องของการเสพติด

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมครั้งล่าสุดของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 6 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558

5. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ หมายถึง ความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าตนเองมีความสามารถสูงในการมองภาพความสำเร็จของตนเองที่จะไม่สูบบุหรี่ มีแรงจูงใจและควบคุมการกระทำของตนเองมองการสูบบุหรี่ว่าเป็นเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดผลเสีย จนทำให้เลือกที่จะหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำ จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ต่ำ

6. ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ หมายถึง การที่นักเรียนระลึกได้จากประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่อาจจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากทางโรงเรียน ทางบ้าน จากสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือจากตัวนักเรียนเองว่าบุหรี่ก่อให้เกิดทำลายสุขภาพ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคปอด และมะเร็งปอดสมองมีนชา ควันบุหรี่ปะคายเคืองนัยน์ตา จมูก ทางเดินอากาศหายใจ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ เสียทรัพย์สิน สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย รวมไปถึงเป็นทางที่จะนำไปสู่สาเหตุที่ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย บ้านเมืองสกปรก ขาดระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นนักเรียนที่ทำคะแนนได้มากแสดงว่ามีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่เป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนที่ทำคะแนนได้น้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรือน้อย

7. การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองในลักษณะการแสดงตัวเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ สนับสนุนให้ลูกหลานเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์การงดสูบบุหรี่ อธิบายถึงผลเสียจากการสูบบุหรี่ และไม่หาทางแก้ไขเมื่อพบว่าลูกหลานมีความใกล้ชิดกับบุหรี่

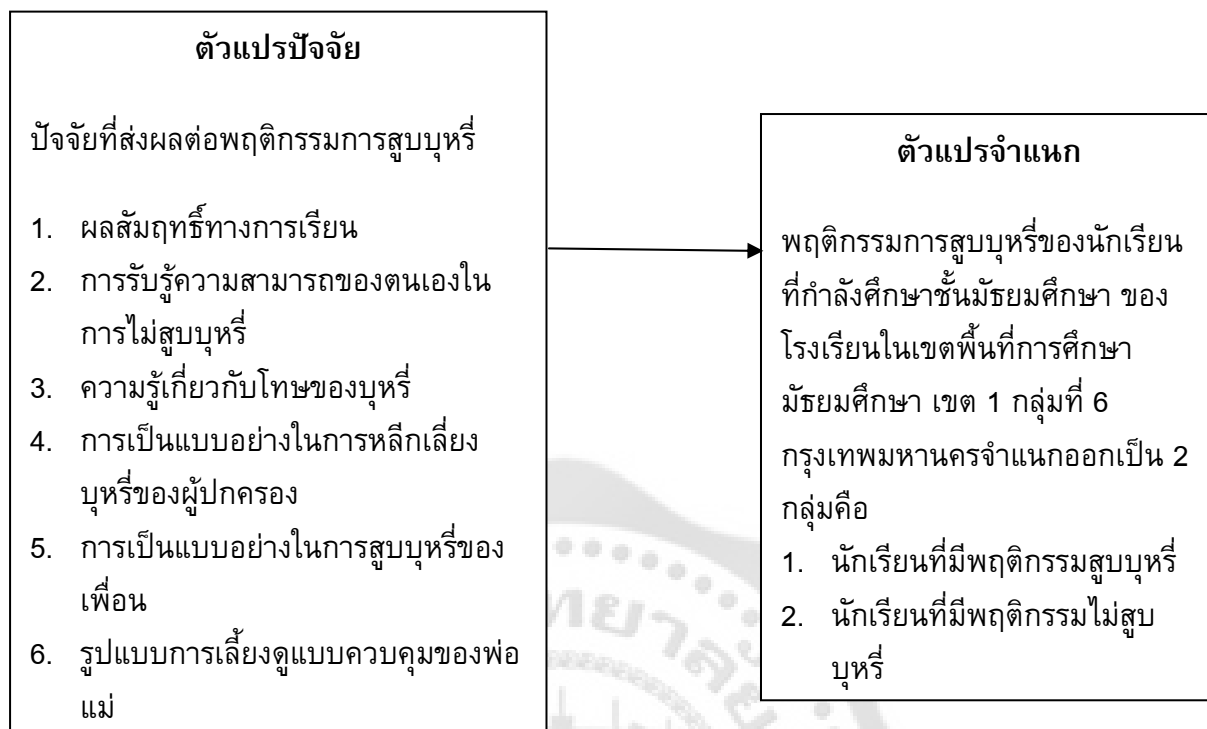
8. การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติของเพื่อนที่มีการเป็นแบบอย่างและเป็นแรงผลักดันต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนโดยได้มาจากการเรียนรู้ของเพื่อนที่เป็นตัวแบบ นักเรียนจะเรียนรู้จากการสังเกต จดจำพฤติกรรมที่เพื่อนสูบบุหรี่ให้เห็นอย่างแม่นยำ การกระทำของเพื่อนก่อให้เกิดความพึงพอใจ เมื่อเริ่มสูบบ้างนักเรียนจะรู้สึกว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน

9. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีความเข้มงวดเรียกร้องจากลูกสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กโดยสิ้นเชิง วางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด ลูกต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อลูกไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดามักหว่านเหิน มักจะมีการออกคำสั่งให้ลูกทำตาม แล้วบิดามารดาคอยตรวจตราใกล้ชิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีหลายปัจจัยที่จะมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกบางปัจจัย เพื่อทำการศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครองการเป็นแบบอย่างของเพื่อน สอดคล้องกับงานของ ชณิษฐ์ชา บุญเสริม (2552: 6 - 7) ที่สำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุและระดับการศึกษาปัจจัยด้านการสูบบุหรี่ของคนใกล้ชิด ได้แก่ การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิทและการสูบบุหรี่ของคนในครอบครัวปัจจัยด้านการโฆษณาและส่งเสริมการขาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลภู ถนอมสัตย์ (2554: 75-82) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียน พบว่าการถูกเพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่ การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ต่ำ การมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐจิณี จันทรก้อน (2554: 103-109) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของพิษจากบุหรี่ เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายความผันแปรของพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ได้ สำหรับการเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองด้านการสูบบุหรี่ นิภาวรรณหมื่นทอง(2551: 75-80) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิง พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ เจตคติต่อการสูบบุหรี่ การเป็นตัวแทนด้านการสูบบุหรี่ของบิดามารดาและเพื่อน รายได้ และการควบคุมของบิดามารดา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มที่ 6 กรุงเทพมหานคร ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานทางการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนมีความแตกต่างกัน
2. ปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่หรือไม่สูบบุหรี่ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างของเพื่อน ตลอดจนงานวิจัยในต่างประเทศ และงานวิจัยในประเทศ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่
 - 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี่
 - 1.2 สารเคมีที่เป็นพิษในควันบุหรี่
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่
 - 2.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
 - 2.3 พฤติกรรมการสูบบุหรี่
 - 2.4 ผลกระทบของการสูบบุหรี่
 - 2.5 สาเหตุและปัญหาของการสูบบุหรี่
 - 2.6 การวัดพฤติกรรมการสูบบุหรี่
 - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวปัจจัยส่วนบุคคล
 - 3.1 อายุ
 - 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 4.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 4.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่
 - 5.1 ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่
 - 6.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่

- 6.2 การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่
- 6.3 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน
- 6.4 ทฤษฎีการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่และเพื่อน
- 6.5 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม
- 6.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี่

1.1 ประวัติความเป็นมาของบุหรี่

บุหรี่ในพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 หมายถึง ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมีใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษหรือใบยาแห้งหรือยาอัดสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 (2547: 107) กล่าวถึงประวัติของบุหรี่ยาว่า ชาวอินเดียนแดงซึ่งเป็นชนพื้นเมืองในทวีปอเมริกา ได้เริ่มใช้ยาสูบเป็นพวกแรกโดยปลุกยาสูบเพื่อใช้เป็นยาและนำมาสูบในพิธีกรรมต่างๆ ใน พ.ศ.2035เมื่อคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) เดินทางไปขึ้นฝั่งที่ซัลวาดอร์ ในหมู่เกาะเวสต์อินดีส์ นั้น ได้เห็นชาวเมืองนำเอาใบไม้ชนิดหนึ่งมา มวนและจุดไฟตอนปลายแล้วดูดควัน ต่อมา พ.ศ. 2091 มีการปลุกยาสูบในบราซิลซึ่งเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสในทวีปอเมริกาใต้ เพื่อเป็นสินค้าส่งออก เป็นผลให้ยาสูบแพร่หลายเข้าไปในประเทศโปรตุเกสและสเปนตามลำดับ ต่อมาใน พ.ศ. 2103นายฌอง นิโกต์ (Jean Nicot) เอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศโปรตุเกสได้ส่งเมล็ดยาสูบมายังราชสำนักฝรั่งเศส ชื่อของนายนิโกต์จึงเป็นที่มาของชื่อสารนิโคติน (Nicotin) ที่รู้จักกันในปัจจุบัน ใน พ.ศ. 2107เซอร์จอห์น ฮอคกินส์ (Sir John Hawkins) ได้นำยาสูบเข้าไปในประเทศอังกฤษ และใน พ.ศ.2155 นายจอห์น รอล์ฟ (John Rolfe) ชาวอังกฤษประสบผลสำเร็จในการปลุกยาสูบเชิงพาณิชย์เป็นครั้งแรก และ 7 ปีต่อมา ก็ได้ส่งออกผลผลิตไปยังประเทศอาณานิคมเป็นจำนวนมหาศาล อีก 200 ปีต่อมา การทำไร่ยาสูบเชิงพาณิชย์จึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลก

1.2 การสูบบุหรี่ในประเทศไทย

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 (2547: 107) ในประเทศไทยมีการใช้ยาสูบตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยมีหลักฐานจากจดหมายเหตุของ เมอร์ซิออร์เดอลาลูแบร์ (Monsieur De La Lobre) ได้เขียนเล่าเรื่องประเทศไทยว่า คนไทยชอบใช้ยาสูบอย่างจนทั้งผู้ชายและผู้หญิง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการผลิตบุหรี่ขึ้นโดยบริษัทของชาวอังกฤษเป็นเจ้าของได้เปิดดำเนินการเป็นบริษัทแรก การผลิตบุหรี่ในระยะแรกจะมวนด้วยมือต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการนำเอาเครื่องจักรเข้ามาจากประเทศเยอรมนี และทำการผลิตออกมาจำหน่ายหลายยี่ห้อการสูบบุหรี่จึงแพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งรัฐบาลได้จัดตั้ง

โรงงาน และดำเนินการกิจการอุตสาหกรรมกิจกรรมยาสูบภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง หลังจากนั้นรัฐบาลได้ซื้อกิจการของบริษัททวงฮกบริษัทฮอฟฟีน และบริษัท บริติชอเมริกันโทแบกโคเพิ่มขึ้น และรวมกิจการทั้งหมดเข้าด้วยกัน และดำเนินการภายใต้ชื่อว่า โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มาจนถึงปัจจุบัน

1.3 ชนิดของบุหรี่

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 (2547: 107) บุหรี่มี 2 ชนิด คือ บุหรี่ที่มวนเอง และบุหรี่ที่ผลิตโดยเครื่องจักร บุหรี่ที่มวนเองทำโดยใช้ ใบบั่ว หรือกระดาษที่ใช้มวนห่อยาสูบ บุหรี่ ชนิดนี้จะดับง่ายเนื่องจากไม่มีการปรุงแต่งสารเคมีที่ช่วยให้ไฟติดทน สำหรับบุหรี่ที่ผลิตโดย เครื่องจักรมี 2 ชนิด คือ บุหรี่ที่ไม่มีก้นกรองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุหรี่ที่ราคาถูก และบุหรี่มีก้นกรอง นอกจากนี้บริษัทบุหรี่ยังผลิตบุหรี่ชนิดที่เรียกว่า "ไลต์" และ "ไมลด์" โดยระบุว่า เป็นบุหรี่ชนิดรส อ่อนที่มีอันตรายต่อสุขภาพน้อยกว่าบุหรี่ธรรมดา แต่จากการวิจัยพบว่า บุหรี่ทั้ง 2 ชนิด มิได้มี อันตรายน้อยกว่าบุหรี่ธรรมดาแต่อย่างใด เพียงแต่ต่างกันที่รสชาติเท่านั้น และบุหรี่ชนิดที่มีก้น กรองจะสามารถกรองละอองที่มีขนาดใหญ่ได้บางชนิดเท่านั้น โดยสารทาร์และนิโคตินซึ่งมีขนาดเล็ก ยังคงผ่านเข้าไปได้ในปริมาณเดียวกับการสูบบุหรี่ที่ไม่มีก้นกรอง

2. สารเคมีที่เป็นพิษในควันบุหรี่

2.1 สารเคมีจากการเผาไหม้ของบุหรี่

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 (2547: 107) ในบุหรี่ 1 มวนประกอบด้วยใบยาสูบ กระดาษที่ใช้มวน และสารเคมีหลายร้อยชนิดที่ใช้ในการปรุงแต่งกลิ่นและรส เพื่อลดการระคายเคือง และเพื่อให้บุหรี่ย่านสูบ เมื่อเกิดการเผาไหม้จะจะทำให้เกิดสารเคมีมากกว่า 4,000 ชนิด ซึ่งสารหลาย ร้อยชนิดนี้มีผลต่อการทำงานของอวัยวะต่างๆในร่างกาย และมีสาร 43 ชนิดที่เป็นสารก่อมะเร็ง

ควันบุหรี่ที่ประกอบด้วยสารที่เกิดจากการเผาไหม้สารเคมีที่มีอยู่ในใบยาสูบตามธรรมชาติ สารเคมีที่ใช้ผสมเพื่อปรุงแต่งกลิ่นและรสในกระบวนการผลิตบุหรี่ และกระดาษที่ใช้มวนบุหรี่

ควันบุหรี่แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ควันที่สูดเข้าร่างกาย กับควันที่ลอยอยู่ในอากาศในช่วงเวลาที่ไม่มี การสูดควัน ควันที่สูดเข้าร่างกายมีความเข้มข้นมากประกอบด้วยส่วนที่เป็นละออง สารเคมี ขนาดของละอองแตกต่างกันระหว่าง 0.1 และ 1.0 ไมโครเมตร ส่วนที่เป็นก๊าซ คือ ไนโตรเจน(ร้อยละ50-70) ออกซิเจน (ร้อยละ10-15) คาร์บอนไดออกไซด์ (ร้อยละ10-15) และ คาร์บอนมอนนอกไซด์ (ร้อยละ3-6) ซึ่งการเผาไหม้จะก่อให้เกิดสารต่างๆอีกกว่า 4,000 ชนิด

ความร้อนของปลายมวนบุหรี่ขณะที่สูดควัน คือ 900 องศาเซลเซียส และ 600 องศาเซลเซียสขณะที่ไม่มีการสูดควัน ซึ่งความร้อนระดับนี้เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสารพิษต่างๆมากมาย จากการเผาไหม้ ทั้งในควันที่สูดเข้าไป และควันที่ลอยอยู่ในอากาศเนื่องจากควันที่ลอยอยู่ในอากาศ จะเจือจางในอากาศ และจากวันความร้อนรอบนอกที่ต่ำกว่าจะทำให้เย็นลงอย่างรวดเร็ว ละออง

สารของควันมีขนาดเล็กกว่า และระหว่างที่ควันลอยอยู่ในอากาศ จะมีออกซิเจนมากกว่าจึงทำให้สารบางชนิดเกิดปฏิกิริยากลายเป็นสารที่มีพิษมากขึ้น เช่น ไนโตรเจนออกไซด์ และเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีออกซิเจนมากขึ้น ก็จะจับตัวกับออกซิเจนกลายเป็นไนโตรเจนไดออกไซด์ซึ่งเป็นพิษต่อร่างกายมากขึ้น

2.2 สารพิษที่สำคัญในควันบุหรี่

บุหรืทำมาจากใบยาสูบที่มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า “Nicotiana Tabacum” ในใบยาสูบจะมีสารสำคัญที่เรียกว่า “นิโคติน” เป็นแอลคาลอยด์ที่เป็นน้ำมันเหลวใส ไม่มีสี เมื่อตั้งทิ้งไว้ในอากาศจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเนื่องจากควันบุหรืมีสารเคมีกว่า 7,000 ชนิด เป็นสารพิษมากกว่า 250 ชนิด เช่น นิโคติน ทาร์ คาร์บอนมอนนอกไซด์ และ 43 ชนิดที่วงการแพทย์ระบุว่าเป็นสารก่อมะเร็ง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.2555: 51 – 53)

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่

2.1 ความหมายของพฤติกรรม

นักจิตวิทยาเริ่มศึกษาเรื่องราวของจิตใจแบบรวมความจริงและข้อมูลที่นักวิทยาศาสตร์คนอื่น ๆ สังเกตเกี่ยวกับจิตใจของมนุษย์ ต่อมาภายหลังนักจิตวิทยาเริ่มรู้ว่าการตั้งคำถามไม่ช่วยให้เข้าใจภาวะทางจิตใจได้ดีพอ จึงได้นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการทดลองเพื่อศึกษาเรื่องราวของพฤติกรรมของมนุษย์

Lewin ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลที่เกิดจากอิทธิพลของตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมรวมกัน ไม่ใช่จากตัวบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว (สุชา จันทน์เอม. 2544: 169)

ลักขณา สริวัฒน์ (2539 อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2526: 3) พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกิดขึ้นได้จากการมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองเกิดขึ้น อาจจะกระทำได้ทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว และอาจจะเป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอก ร่างกายเช่น การร้องไห้ การวิ่ง การขำ การกิน เป็นต้น

คันสนีย์ ตันติวิท (2554: 33) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่าพฤติกรรมคือการปรับตัว เราสามารถรับรู้พฤติกรรมบางอย่างได้ด้วยอวัยวะรับความรู้สึก เช่น เวลาเรายืน นั่ง พุดคุย ดีใจ เสียใจ หรือโกรธ แต่พฤติกรรมบางอย่างเราสังเกตเห็นไม่ได้ อาจรู้ได้โดยมีเครื่องมือวัดพฤติกรรม ในที่นี้คือแบบวัดพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่

กล่าวโดยสรุปว่า ความหมายของพฤติกรรม คือ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลที่เกิดจากอิทธิพลของตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมรวมกัน ไม่ใช่จากตัวบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว เกิดขึ้นได้จากการมีสิ่งเร้าจึงมีการตอบสนองเกิดขึ้น อาจจะกระทำได้ทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว และอาจจะ

เป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นได้ทั้งภายในและภายนอกร่างกายพฤติกรรมบางอย่างเราสังเกตเห็นไม่ได้ อาจรู้ได้โดยมีเครื่องมือวัดพฤติกรรม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

องค์ประกอบของพฤติกรรม

บลูม (Bloom.1975; อ้างอิงจาก อนุภาพ ทองอยู่.2547: 22) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมว่าเป็น กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำ อาจจะเป็นสิ่งที่สังเกตได้หรือไม่ได้ และพฤติกรรมดังกล่าวนี้แบ่ง ออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย หรือองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด (Cognitive domain) เป็นความสามารถทางด้านความรู้ การใช้ความคิด และพัฒนาด้านสติปัญญา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ (Affective domain) หมายถึงความเข้าใจ ความรู้สึกท่าที ความชอบในการให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของแต่ละบุคคล พฤติกรรมด้านเจตคตินี้เป็นตัวควบคุมพฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคล โดยการวางแผนทางของการ ปฏิบัติและแสดงลักษณะที่จะปฏิบัติตามแนวทางที่บุคคลนั้นกำหนดขึ้น

3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor domain) เป็นการแสดงออกใน สถานการณ์หนึ่ง หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป เป็นพฤติกรรมขั้น สุดท้ายที่จะเกิดขึ้นต้องอาศัยพฤติกรรม ด้านความรู้ ทัศนคติ เป็นพื้นฐานซึ่งสามารถประเมินผลได้ ง่ายแต่กระบวนการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน ในทาง สุขภาพถือว่าเป็นพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายที่จะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพดี

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของพฤติกรรมหมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำ อาจจะเป็นสิ่งที่สังเกตได้หรือไม่ได้ แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย หรือ องค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรมด้านทัศนคติ ความเข้าใจ ความรู้สึกท่าทีความชอบใน การให้คุณค่า หรือปรับปรุงค่านิยมพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ การแสดงออกในสถานการณ์หนึ่ง หรือ อาจเป็นพฤติกรรมที่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2522: 9-19; อ้างอิงจาก อนุภาพ ทองอยู่ 2547: 23) (Kelman) ได้ แบ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลออกได้เป็น 3 ลักษณะ

1. การเปลี่ยนแปลงเพราะถูกบังคับ ซึ่งขึ้นอยู่กับอิทธิพลของรางวัลและการลงโทษจะมี ผลต่อพฤติกรรมภายนอกมาก

2. การเปลี่ยนแปลงเพราะยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งเกิดขึ้นจากการยอมรับหรือรู้สึกด้วย ตนเองว่าถูกต้องและเหมาะสมกับตนเอง ตรงกับแนวความคิดและค่านิยมที่ยึดถืออยู่หรือแก้ปัญหา ของตนเองได้

3. การเปลี่ยนแปลงเพราะเอาแบบอย่าง โดยเห็นว่าพฤติกรรมของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ดี อาจเป็นชั่วระยะหนึ่ง หรือถาวรก็ได้ เช่น การเลียนแบบดาราดาราภาพยนตร์

พฤติกรรมที่เป็นปัญหา

การจะกล่าวว่าพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งเป็นปัญหานั้น ย่อมไม่ใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ๆ เนื่องจากแต่ละคนในแต่ละสังคมนั้นรับรู้ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ เจตคติ และค่านิยมของแต่ละคนเป็นหลัก การจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นปัญหาหรือไม่ เคสเลอร์ (Kessler, 1966; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2536: 22 –29) ได้เสนอแนะว่าการที่จะตัดสินว่าพฤติกรรมใดจะเป็นปัญหาหรือไม่นั้นให้มองในแง่ของความเหมาะสมของพฤติกรรมนั้น ในเวลา สถานที่ และอายุของผู้แสดงพฤติกรรมนั้นเป็นหลัก นอกจากนี้เคสเลอร์ยังได้กำหนดลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแบ่งออกเป็นกลุ่มพฤติกรรมใหญ่ ๆ ได้ทั้งหมด 7 กลุ่มด้วยกันคือ

1. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาในลักษณะนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกวิตกกังวล ความกลัว ความท้อแท้สิ้นหวัง

2. พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการแสดงออก มักจะแสดงออกในทางก้าวร้าว ต่อต้านสังคม อันเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง

3. พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะ ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่พิจารณาในแง่ของอายุและขั้นตอนการพัฒนาการแล้ว อาจจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปกติ แต่ถ้าเทียบอายุกับพัฒนาการนั้น ๆ จะพบได้เลยว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นปัญหา เช่นการเข้าสังคมไม่ได้กับเด็กในวัยเดียวกัน

4. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการอยู่ในสภาพที่ไม่เหมาะสม ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้อาจจะเห็นได้จากเด็กที่มีพฤติกรรมในลักษณะของยูวอาชญากรโดยที่เด็กเหล่านี้ไม่มีปัญหาพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพ หรือการปรับตัวเข้ากับสังคมเลย ที่เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเพราะว่าเด็กเหล่านี้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

5. พฤติกรรมที่เนื่องมาจากความแปรปรวนทางอารมณ์ ลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้มักจะพบเห็นได้ในขณะที่เด็กยังมีอายุน้อยอยู่

6. พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความผิดพลาดในการรับรู้สิ่งเร้าในสังคม ลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในกรณีนี้จะแสดงให้เห็นว่าจากการที่เด็กไม่สามารถที่จะรับรู้และเข้าใจการสนทนาหรือคำพูดของผู้อื่นได้ ไม่สามารถที่จะแยกแยะได้ว่าเมื่อไหร่ควรจะพูดหรือหยุดพูด ไม่สามารถเข้าใจภาษาท่าทาง และแสดงออกได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลต่อผลการเรียน แสดงออกในการหนีโรงเรียน

7. พฤติกรรมที่เป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถที่จะเรียนรู้สภาพในห้องเรียนมักจะเกี่ยวข้องกับช่วงความสนใจของเด็กที่มีระดับต่ำกว่าปกติ

2.3 พฤติกรรมการสูบบุหรี่

มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไว้หลายท่านและได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อนงค์ คำชู (2540: 6) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกมาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ 3 ลักษณะคือปริมาณการสูบบุหรี่ในแต่ละวัน ช่วงเวลาที่นักเรียนสูบบุหรี่ และสถานที่ที่นักเรียนสูบบุหรี่

นิตยาภรณ์ ตัวเรือง (2540: 12) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง การที่นักเรียนสูบบุหรี่วันละ 5 – 10 มวนต่อวันติดต่อกันเป็นเวลานาน 5 เดือน ถึง 1 ปี ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนโดยให้รายละเอียดรวมไปถึงการสูบบุหรี่ที่บ้าน ก่อนเข้าห้องน้ำระหว่างเข้าห้องน้ำ ขณะดูโทรทัศน์ เมื่ออยู่คนเดียวเมื่อไม่สบายใจและเมื่อต้องการลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่โรงเรียน ได้แก่ การสูบบุหรี่ก่อนเข้าห้องเรียน หลังเลิกเรียน เมื่ออยู่กับเพื่อน เมื่อทะเลาะกับเพื่อน เมื่อไม่สบายใจและเมื่อต้องการลอกเลียนแบบเพื่อนและครู

บุปผา ม้วยแก้ว (2542: 10) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง ปฏิกริยาหรือการกระทำเกี่ยวกับบุหรี่ประกอบด้วย ความรู้ความสามารถในการจำ การเข้าใจความหมายของการสูบบุหรี่ เจตคติ ความรู้สึก ความเชื่อ ท่าทีของนักเรียนต่อการสูบบุหรี่รวมไปถึงการกระทำของนักเรียนต่อการสูบบุหรี่

นิภาวรรณ หมีทอง (2551: 13) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำใดๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเผาไหม้ของบุหรี่ แล้วสูด หรือดูดควันที่เกิดจากการเผาไหม้ของบุหรี่ผ่านเข้าทางปาก

ธีระ อัครนิวรรณเหม (2554: 29) กล่าวว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นนิสัยแบบอัตโนมัติ เป็นพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ทำในแต่ละวัน เช่นการสูบบุหรี่ระหว่างดื่มชา หรือกาแฟ สูบบุหรี่ร่วมกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ขณะขับรถ สูบบุหรี่หลังอาหารและกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานๆ ในลักษณะเช่นนี้ การสูบบุหรี่กลายเป็นกิจกรรมที่ทำแบบไม่มีสติ ผู้สูบบุหรี่หลายคนไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตนเองสูบบุหรี่เมื่อไร

การสูบบุหรี่นั้นเป็นพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นมาภายหลังไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด Silvan Tomkins (สุริย์ จันทรโมลี. 2526: 38;อ้างอิงจาก อนุภาพ ทองอยู่. 2547: 25 -26) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคคลไว้ 4 ประการ

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นนิสัยความเคยชิน (Habitual Smoking) นักสูบบุหรี่ประเภทนี้จะมีการติดอยู่กับปากตลอดเวลา เพราะคนเหล่านี้คิดว่า การสูบบุหรี่จะทำให้มีความรู้สึกสบายใจ และ มีความสุข

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่มองโลกในแง่ดี (Positive affect smoking) บุคคลเหล่านี้ ถือว่าการสูบบุหรี่เป็นการกระตุ้นช่วยให้เกิดความพอใจ เกิดความสุข ความตื่นตัว เพื่อผ่อนคลายความเครียด

3. พฤติกรรมการสูบบุหรี่เนื่องจากมองโลกในแง่ลบ (negative affect Smoking) บุคคลเหล่านี้ สูบบุหรี่เป็นบางครั้งไม่ต่อเนื่อง เช่น เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ได้รับความกดดัน มีปัญหาเพื่อระงับอารมณ์

4. พฤติกรรมที่ขาดการสูบบุหรี่ไม่ได้ (Addictive Smoking) บุคคลกลุ่มนี้เป็นพวกติดบุหรี่ถือว่าบุหรี่คือสิ่งจำเป็นจะขาดไม่ได้ถ้าไม่ได้สูบบุหรี่จะมีความรู้สึกไม่สบายมีความผิดปกติทางร่างกายการได้สูบบุหรี่จะช่วยทำให้สบายใจดีขึ้นมีความพอใจช่วยลดความรู้สึกกดดันช่วยให้บรรยากาศดีและคิดอะไรออก

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมการสูบบุหรี่เป็นการกระทำของบุคคลที่แสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการของตน เกิดได้จากความเคยชิน ทำให้เกิดความพึงพอใจ ระวังอารมณ์ให้สงบและขาดการสูบบุหรี่ไม่ได้คนเหล่านั้นจะมีบุหรี่ยึดติดอยู่กับปากตลอดเวลา การสูบบุหรี่จะทำให้มีความรู้สึกสบายใจขึ้น มีความสุข ผู้สอบบางคนอาจมีความรู้สึกว่าการสูบบุหรี่ช่วยทำให้เกิดความภูมิใจ คนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่จากการมองโลกในแง่ดี ถือว่าการสูบบุหรี่เป็นการกระตุ้นช่วยให้เกิดความพอใจ เกิดความสุข ความตื่นเต้น ส่วนคนที่พฤติกรรมการสูบบุหรี่เนื่องจากมองโลกในแง่ลบ จะสูบบุหรี่เป็นบางครั้งไม่ต่อเนื่อง เช่น เมื่อกดดัน มีปัญหาเพื่อระงับอารมณ์ สำหรับคนที่มีพฤติกรรมที่ขาดการสูบบุหรี่ไม่ได้ เป็นพวกติดบุหรี่ถือว่าบุหรี่คือสิ่งจำเป็นจะขาดไม่ได้ ถ้าไม่ได้สูบบุหรี่จะมีความรู้สึกไม่สบายดังนั้น นักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกมาเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ที่มีผลทำให้บุหรี่ยึดติดกับปากมากขึ้น จากนั้นจึงสูดหรือดูดควันจากบุหรี่เข้าปอด โดยผ่านทางปาก มีการสูดตั้งแต่ 1 มวน หรือมากกว่า รวมไปถึงนักเรียนที่เคยสูบบุหรี่โดยสาเหตุของการสูบอาจจะเกิดมาจากการทดลองสูบเอง การเลียนแบบเพื่อน หรือการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ ญาติ หรือคนรู้จัก

2.4 ผลกระทบของการสูบบุหรี่

กรองจิต วาทีสารกิตติ(2549: 12- 13) สารต่างๆซึ่งมีอยู่ในบุหรี่และควันบุหรี่ที่กล่าวมาแล้ว เมื่อผู้สูดบุหรี่สูดเข้าสู่ร่างกายพร้อม ๆ กัน ก่อให้เกิดพิษที่ทำให้อันตรายต่อร่างกาย ซึ่งผลกระทบต่อร่างกายทำให้เกิดอันตรายได้หลายทาง

ผลกระทบระยะสั้น

ประสาทสัมผัสของการรับรู้กลิ่นและรส จะทำหน้าที่ได้ลดลง มีอาการแสบตา น้ำตาไหล ขนอ่อนทำหน้าที่ผิดปกติ เพื่อกำจัดสิ่งแปลกปลอมภายในหลอดลมเป็นอัมพาต หรือทำงานได้ ช้าลง ระดับคาร์บอนมอนอกไซด์ในปอดและในกระแสเลือดเพิ่มสูงขึ้น หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันโลหิตสูงขึ้น มีกรดในกระเพาะอาหารมากขึ้น เกิดกลิ่นที่นำรังเกียจตามร่างกายและเสื้อผ้า ลมหายใจมีกลิ่นเหม็นและมีกลิ่นปาก

ผลกระทบระยะยาวเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ ได้แก่ มะเร็งปอดและมะเร็งส่วนต่างๆของร่างกาย เช่น กล้องเสียง ลำคอ หลอดอาหาร และกระเพาะ ปัสสาวะ โรคเส้นเลือดหัวใจตีบ

และโรคหัวใจขาดเลือด มีความเสี่ยงต่อการเกิดอาการหัวใจวาย โรคหลอดเลือดสมอง หลอดเลือดส่วนอื่นๆตีบตัน และหลอดเลือดใหญ่ทรวงอกและช่องท้อง โป่งพอง โรคถุงลมโป่งพอง โรคหลอดเลือดอักเสบเรื้อรัง

ทำให้สมรรถภาพทางเพศเสื่อมจากการอุดตันของเส้นเลือดขนาดเล็ก ที่ไปเลี้ยงประสาทที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการแข็งตัวของอวัยวะเพศ เกิดอาการที่เส้นเลือดที่ไปเลี้ยงแขนและขาตีบตัน อาจต้องตัดแขนหรือขาทิ้ง

2.5 สาเหตุของการสูบบุหรี่

เด็กและเยาวชนเริ่มสูบบุหรี่เพราะความอยากรลอง ซึ่งเป็นธรรมชาติของวัยรุ่นที่ความอยากรลองเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้น และสนุกสนาน ถึงแม้จะทราบว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อสุขภาพก็ตาม วัยรุ่นตามอย่างเพื่อน เยาวชนที่สูบบุหรี่ร้อยละ 35.9 เริ่มสูบบุหรี่เพราะเพื่อนชวน บางคนมีเจตคติที่ว่า ถ้าไม่สูบบุหรี่จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนจะไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม และหลายคนไม่กล้าเลิกสูบบุหรี่เพราะกลัวเพื่อนจะล้อเลียน และไม่ให้อำนาจกลุ่ม เด็กและเยาวชนบางคน ตามอย่างคนในบ้าน เมื่อมีคนในบ้านไม่ว่าจะเป็นบิดา มารดา หรือญาติพี่น้องซึ่งอยู่บ้านเดียวกันสูบบุหรี่ หลายคนจะสูบบุหรี่เพราะเห็นการสูบบุหรี่ในบ้านมาแต่เด็กจึงคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา หรือวัยรุ่นหลายคนจะตามอย่างญาติพี่น้อง อยากรลองสูบบุหรี่บ้างและคิดว่าเป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่ เป็นชาย มี่งานวิจัยพบว่า ถ้าบิดามารดาสูบบุหรี่ จะทำให้ลูกมีแนวโน้มในการสูบบุหรี่ถึง 3 เท่า(กรองจิต วาทีสากรกิจ.2549: 7 - 8) การสูบบุหรี่ดูผิวเผินไม่น่ามีอันตราย แต่เมื่อสูบบุหรี่นานก็เป็นภัยต่อสุขภาพอย่างยิ่ง สาเหตุของการติดบุหรี่ก็เกิดจากความคึกคะนอง เลียนแบบอย่างเพื่อน วัยรุ่นที่ไปมั่วสุมจับกลุ่มคุยกันสิ่งหนึ่งที่จะพบเห็นบ่อยครั้งในกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้ คือ การสูบบุหรี่ สูบเพราะอยากให้เป็นที่ยอมรับ ถ้าไม่สูบแล้วจะรู้สึกว่าตัวเองไม่เป็นที่น่าสนใจ สิ่งเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ผิด นอกจากนั้นภาพยนตร์และโทรทัศน์ พระเอกจะต้องสูบบุหรี่ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีในการแสดงออกทางสื่อมวลชน (พัฒน์ สุจำนง.2529: 36-37)

ในการวิเคราะห์หาสาเหตุการสูบบุหรี่ในทางพฤติกรรมศาสตร์ อาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่นำไปสู่สาเหตุของการสูบบุหรี่ อาจเป็นเพียงปัจจัยเดียวหรือหลายๆ ปัจจัยที่เกิดขึ้นในบุคคลก็ได้ (สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. 2529-19; อ้างอิงจาก อนุภาพ ทองอยู่ 2547: 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่อาจเป็นสาเหตุให้บุคคลสูบบุหรี่ พอสรุปได้ ดังนี้

1. การเอาแบบอย่างตามกลุ่ม บุคคลมักจะมียุทธศาสตร์อ้างอิง (reference group) เสมอ ในแง่ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งนี้เพราะบุคคลต้องการการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม ดังนั้น เมื่อกลุ่มอ้างอิงสูบบุหรี่ บุคคลในกลุ่มนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะสูบบุหรี่ตามไปด้วย

2. การอยากลองทำ บุคคลโดยเฉพาะในวัยรุ่น ซึ่งมีความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากลอง อยากมีประสบการณ์ต่างๆ ดังนั้นการสูบบุหรี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เขาคิดว่าการทดลองสูบบุหรี่ซึ่งจะมีผลต่อการสูบบุหรี่ต่อไป

3. การเอาตามอย่างบุคคลอื่น ในสังคมทุกสังคม จะมีบุคคลแทบทุกประเภทสูบบุหรี่ตั้งแต่สมาชิกในครอบครัว ครู พระภิกษุ แพทย์ ดารา นักร้อง และผู้นำกลุ่มต่างๆ ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้บุคคลเกิดการเลียนแบบ โดยการสูบบุหรี่ตามบุคคลเหล่านั้น

4. กิจกรรมสังคม เมื่อมีการรวมกลุ่มทางสังคม นอกจากจะมีกิจกรรมต่างๆ แล้ว การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการสูบบุหรี่มักจะตามมาเสมอ ทำให้บุหรืมีไว้สำหรับการต้อนรับแขกในงานสังคมต่างๆ ผู้ที่เข้าร่วมในกิจกรรมสังคมนั้นๆ เกิดความรู้สึกว่าต้องสูบบุหรี่เพื่อเข้าสังคม

5. ธรรมเนียม ในสังคมไทยบางแห่ง จะใช้บุหรืเป็นสิ่งสำหรับต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมหรือนำไปเป็นของฝากแก่ผู้ที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นการแสดงถึงน้ำใจไมตรีต่อกัน ทำให้ต้องมีการสูบบุหรี่เพื่อผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจของผู้นำมามอบให้

6. ความต้องการหลีกเลี่ยงการต่อว่าหรือการตำหนิตყเตยน วัยรุ่นโดยเฉพาะผู้ชายมักมีค่านิยมในการแสดงความเป็นชาย หรือแสดงความเป็นผู้ใหญ่ให้สังคมได้รู้จักโดยการสูบบุหรี่ ถ้าสูบบุหรี่ไม่เป็นก็จะถูกต่อว่าหรือตำหนิตყเตยน ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกต่อว่าหรือตำหนิตყเตยนก็ต้องสูบบุหรี่ให้เป็น

7. กลไกการปรับตัว บุคคลจำนวนมากใช้การสูบบุหรี่เป็นทางออกของความตึงเครียดเมื่อเกิดความกลัดกลุ้มมีปัญหาคิดความวุ่นวายใจ ไม่มีทางแสดงออกในทางอื่น ก็หันไปลองสูบบุหรี่ จะระงับอาการเหล่านี้ได้

8. การมีบุหรืจำหน่ายโดยทั่วไป และการโฆษณาทางสื่อมวลชนต่างๆ เนื่องจากมีความสะดวกในการหาซื้อบุหรื ซึ่งมีจำหน่ายอยู่ทั่วไป มีส่วนส่งเสริมให้บุคคลสูบบุหรี่ ส่วนการโฆษณาทางสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ กันได้มีมานานแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลอยากทดลองสูบบุหรี่ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีกฎหมายควบคุมการผลิตยาสูบ ควบคุมการโฆษณาบุหรืในรูปแบบต่างๆ กันจะมีผลทำให้การโฆษณาบุหรืทางสื่อมวลชนลดลงและไม่มีการโฆษณาไปในที่สุด

2.6 ปัญหาจากการสูบบุหรี่

พัตน์ สุจันงค์ (2529: 53 - 56) ได้อธิบายถึงปัญหาของการสูบบุหรี่ไว้ดังนี้

ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้กล่าวว่า จะเกิดการเสียหายของเศรษฐกิจในครอบครัว ในการสูบส่วนตัวและการใช้รับแขก เสียเศรษฐกิจของประเทศ ในการที่ต้องสั่งไปยาสูบและส่วนประกอบในการผลิตบุหรืจากต่างประเทศ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วย จากพิษของการสูบบุหรี่ และยังเสียเวลาในการทำงาน

ปัญหาทางสังคม ทำให้เสียบุคลิกภาพ บ้านเมืองสกปรก และติดนิสัยมักง่ายอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้ได้ และเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีต่อผู้พบเห็น อีกทั้งยังเป็นสาเหตุให้นำไปสู่การติดยาเสพติดที่ร้ายแรงอื่น ๆ เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน เป็นต้น

ปัญหาการฟื้นฟูจิตใจ จะปฏิบัติได้ยาก เพราะการสูบบุหรี่เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงไม่มีผู้ใดตั้งใจเลิกอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้สูบบุหรี่ยังไม่มีความตั้งใจที่แท้จริงที่จะเลิก เพราะยังขาดการชักจูงการสูบบุหรี่เป็นทัศนคติของผู้สูบที่ถือว่า เป็นสิทธิส่วนบุคคลของผู้สูบเอง

กล่าวโดยสรุป ปัญหาจากการสูบบุหรี่ส่งผลกระทบใหญ่ ๆ สามทางได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคมและปัญหาการฟื้นฟูจิตใจ

2.7 การวัดพฤติกรรมการสูบบุหรี่

วิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น มีด้วยกัน 10 วิธี (สุชา จันทรเอม. 2514: 11)

1. วิธีการบันทึกพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นนี้ สแตนเลย์ฮอลล์ ได้เป็นผู้เริ่มใช้วิธีนี้โดยจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติ ความสนใจ และกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กวัยรุ่นแล้วนำมารวบรวมเป็นหลักฐาน
2. ศึกษาจากรายงานของผู้ที่ผ่านวัยรุ่นมาแล้วสามารถนำข้อมูลจากผู้ใหญ่ที่ผ่านวัยรุ่นมาแล้ว โดยให้เขียนรายงานย้อนหลังไปถึงพฤติกรรมที่เคยทำมาแล้วในอดีต
3. การศึกษาเด็กแบบหาเกณฑ์ปกติศึกษาเด็กเป็นกลุ่ม ใช้เด็กที่มีสภาพคล้ายคลึงกันแล้วมาเปรียบเทียบกับเด็กที่มีอายุเท่ากัน
4. การติดตามเด็กเป็นรายบุคคล ในระยะเวลานานวิธีนี้จะใช้เด็กเพียงคนเดียว แต่ใช้เวลานานโดยติดตามดูเด็กคนที่ศึกษาไปเรื่อย ๆ
5. การใช้แบบสอบถาม และแบบตรวจสอบใช้กับบิดามารดา หรือผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก แต่อาจจะใช้ให้เด็กตอบโดยตรงก็ได้ แบบสอบถามจะมีประโยชน์เพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ ถ้าคำถามส่วนมากถามความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็กก็จะมีประโยชน์หรือความสำคัญน้อยลงไป
6. การสัมภาษณ์ มีส่วนคล้ายกับแบบสอบถาม ใช้วิธีถามถามตอบเพื่อให้ได้รับความรู้ตามที่ต้องการ แตกต่างกับแบบสอบถามตรงที่ว่า วิธีนี้ผู้ที่สัมภาษณ์ใช้คำถาม ถามผู้ถูกสัมภาษณ์โดยตรง อาจจะได้รับเรื่องราวที่สำคัญมากกว่าการใช้แบบสอบถาม ยังช่วยให้รู้จักเด็กเป็นส่วนตัวเกิดความคุ้นเคยมากกว่าการใช้แบบสอบถาม
7. การใช้มาตราส่วนประมาณค่าใช้ประเมินค่าเด็กในทางคุณลักษณะต่างๆ อาจจะเป็นมาตราส่วนชนิด 3 ระดับ หรือชนิด 5 ระดับ นับเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สังเกตพฤติกรรมเด็กมีโอกาสรู้ว่าเด็กมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในระดับใดเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่น ๆ ในกลุ่มที่ใช้สังเกต

8. การให้เด็กระบายความรู้สึกออกมา เมื่อเห็นสิ่งเร้าเป็นวิธีที่让孩子แสดงความรู้สึกออกมาอย่างอิสระ เด็กได้เห็นสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง 让孩子มีโอกาสแสดงความรู้สึกหรือทัศนคติของตนออกมาโดยไม่มีการแนะนำใด ๆ ทั้งสิ้น

9. วิธีการทดลองเป็นวิธีที่ใหม่ในการศึกษาจิตวิทยา ซึ่งทำให้จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น วิธีที่จะตอบปัญหาต่างๆ โดยอาศัยผลที่ได้จากการทดลองซึ่งจะช่วยให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง โดยอาศัยการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เด็กตอบสนองต่อสถานการณ์นั้นๆ วิธีนี้นักวิจัยใช้กันมาก เพื่อจะศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในด้านพัฒนาการของเด็ก

10. การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้ศึกษาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ได้อย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปการวัดพฤติกรรมการสุบบุหรีมีด้วยกัน 10 วิธี วิธีการบันทึกพฤติกรรมศึกษาจากรายงานของผู้ที่ผ่านวัยรุ่นมาแล้ว ศึกษาเด็กเป็นกลุ่มการติดตามเด็กเป็นรายบุคคล การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การใช้มาตราส่วนประมาณค่า การให้เด็กระบายความรู้สึกออกมา วิธีการทดลอง และ การศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

พัฒนาการวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นบุคคลที่มีวัยระหว่างเริ่มเป็นหนุ่มสาว (Puberty) และกำลังจะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ (Young Adulthood) เป็นช่วงที่มีอายุระหว่าง 10 – 20 ปี ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะเปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เมื่อร่างกายเปลี่ยนไปพฤติกรรมก็เปลี่ยน หรือพัฒนาพฤติกรรมใหม่ ๆ การแสดงพฤติกรรมก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง พฤติกรรมด้านความคิดริเริ่ม คิดในสิ่งต่าง ๆ ทางเหตุผลของความต้องการทราบว่าจะไรถูก ะไรผิด ะไรควร ะไรไม่ควร เริ่มมีข้อขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ของสังคมในบางประการที่มองเห็นว่าไม่เหมาะสม พยายามสร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องต่าง ๆ ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นจะมีมากขึ้นเพราะทั้งสองฝ่ายเข้าใจพฤติกรรมต่างกัน วัยรุ่นจะทำได้เปรียบกับผู้ใหญ่ และให้สังคมรับรู้ตัวตนไม่ใช่เด็ก แต่เนื่องจากขาดประสบการณ์การเรียนรู้ก็มาก จึงทำให้เกิดความคับข้องใจหรืออาจจะเห็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องหรือมีเจตคติต่อความเป็นผู้ใหญ่ไม่เหมาะสมจึงเป็นสาเหตุให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมตามที่ตนเองคิดว่าควรจะเป็น สุชา จันท์เอม(2533: 50) เช่นการลองบุหรีโดยเข้าใจว่าการสุบบุหรีแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ทำให้ตนดูโก้เก๋ รวมทั้งเชื่อว่าบุหรีช่วยให้สมองปลอดโปร่งจิตใจสบาย วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็น มีอารมณ์ไม่แน่นอน อยากให้เพื่อนยอมรับโดยพยายามทำตนให้เข้ากลุ่ม กลุ่มในวัยเดียวกันจะมีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกและการกระทำเป็นอย่างมาก การสุบบุหรีของวัยรุ่นในปัจจุบันพบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากหลายสาเหตุด้วยกัน อีกทั้งวัยรุ่นยังมีค่านิยมทางสุขภาพ เช่นคิดว่าลูกผู้ชายต้องสุบบุหรี นับว่าเป็นค่านิยมที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพราะเป็นพฤติกรรมที่มีโทษต่อสุขภาพร่างกาย ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ครอบครัว ควรมีบทบาทในการเลี้ยงดูและอบรมสมาชิกให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ตามหลักพฤติกรรมศาสตร์แล้ว วัยรุ่น

ที่กำลังคิดหาเหตุผล ต้องการอยากรู้ อยากเห็น ต้องการลองทำสิ่งต่างๆ ที่พัฒนาค่านิยมรวมทั้งค่านิยมทางสุขภาพ ดังนั้น การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพควรได้รับการเน้นในขณะนี้ รวมทั้งแก้ไขเปลี่ยนแนวความคิดที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ด้วยการศึกษางานวิจัยของ (Lynne & Cecilia, 2005) ที่พบว่า การตัดสินใจสูบบุหรี่ของวัยรุ่นเป็นการกระทำที่จะตอบสนองความต้องการของสังคมส่วนบุคคล วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับ แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ได้มีอิทธิพลจากแรงกดดันให้สูบบุหรี่ หลักในการตัดสินใจของพวกเขา ที่จะสูบบุหรี่ หรือ ไม่สูบบุหรี่มีแนวโน้มไปด้วยเหตุผลอื่น ๆ สื่อโทรทัศน์วิทยุ เป็นตัวกลางที่จะสื่อสารกับวัยรุ่นในเรื่องของค่านิยม ดังการวิจัยของ Laura; & Takamaru (2009) ได้ศึกษาทฤษฎีที่ขับเคลื่อนด้วยการแทรกแซง สื่อมวลชนป้องกันไม่ให้สูบบุหรี่ในหมู่เยาวชน การศึกษาครั้งนี้การตรวจสอบผลกระทบของสื่อรณรงค์ในการเลิกสูบบุหรี่ของวัยรุ่น และแคมเปญโทรทัศน์ วิทยุที่มุ่งเป้าไปในเรื่องของการเลิกสูบบุหรี่ของวัยรุ่นตามทฤษฎีองค์ความรู้ทางสังคม และการประเมินพวกเขาผ่านการสำรวจทางโทรศัพท์ประจำปีเป็นเวลา 3 ปี สื่อรณรงค์ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การสูบบุหรี่พัฒนา สัจจามงค์ (2529: 36 – 39) ให้ความสนใจเด็กวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่น่าติดตามให้ความสนใจโดยรวมกันทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้ปกครอง บิดามารดา ครูอาจารย์ ฯลฯ สาเหตุที่เด็กในวัยรุ่นติดบุหรี่ง่ายเพราะตามเพื่อน อยากเข้าสังคมกับเพื่อนอยากลอง เพราะอยากรู้ อยากเห็นสภาพแวดล้อมเป็นเหตุ เช่น อยู่ในบ้านที่พ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่สูบบุหรี่ให้เห็นอยู่ทุกวัน อยากลองเพราะผู้ใหญ่ห้าม แต่ผู้ใหญ่ทำเสียเอง โดยผู้ใหญ่ไม่เคยบอกเหตุผลส่วนในเด็กหนุ่มหรือนักศึกษา อาจจะได้รับอิทธิพลจากการโฆษณาทางโทรทัศน์เพราะพระเอกและนางเอกมักจะสูบบุหรี่ดูโก้เก๋ดี หรือบางคนสูบเพราะความเป็นชาย โดยเฉพาะทหารตำรวจ ต้องสูบบุหรี่ ดื่มเหล้าเพื่อให้มีความกล้า สมเป็นชายชาติทหาร ส่วนวัยรุ่นผู้ใหญ่มักอ้างว่าสูบเพื่อสังคมและลดความเครียดในการทำงาน การสูบบุหรี่นอกจากจะสร้างสุขนิสัยที่ไม่ดีและทำให้เกิดโรคแล้ว ยังทำให้เสียเศรษฐกิจของชาติเป็นจำนวนเงินมหาศาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิตยาภรณ์ ดั่งเรื่อง (2540: 81 – 85) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบผลของการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีพฤติกรรม การสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติภายหลังการใช้การควบคุมตนเอง

สุภาวดี มั่นจิระ (2546) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและบทบาทของสถาบันทางสังคมในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้คือศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และศึกษาทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อบทบาททางสังคมในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมถึงการศึกษาจัดลำดับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนตามความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่าเด็กวัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติที่ต่อนานกลางต่อพฤติกรรมชั่วช้า เด็กวัยรุ่นเพศชายและเด็กวัยรุ่นเพศ

หญิงมีทัศนคติต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแตกต่างกันกล่าวคือเด็กวัยรุ่นเพศชายมีทัศนคติที่ตีปานกลางต่อพฤติกรรมชู้สาว และการเล่นการพนัน และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่

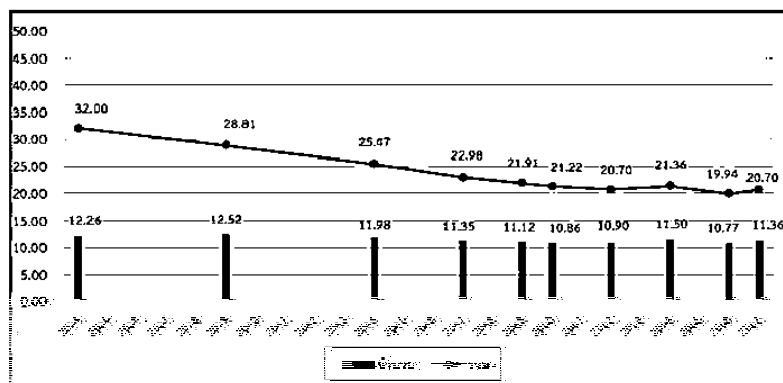
กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นเป็นปัญหาของสังคมอย่างหนึ่งซึ่งเกิดมาจากความอ่อนแอทางสภาพจิตใจของวัยรุ่น ทำให้ไขว่เขวต่อการกระตุ้นต่าง ๆ ที่ทำให้สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ได้ สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการสูบบุหรี่มีได้หลายทาง เช่นการเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ การเห็นเพื่อนนำเสนอการสูบบุหรี่ หรือแม้กระทั่งการเห็นตัวแบบจากคนในครอบครัว

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 อายุ

อายุเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในทางประชากรศาสตร์ เนื่องจากอายุแสดงถึงรุ่นปีเกิด ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างของแต่ละรุ่นปี ทั้งนี้อายุจัดว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียน โดยนักเรียนที่มีอายุมากกว่า จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (นิภารัตน์ น้าสมบูรณ์ 2540; อ้างอิงจาก จรรยา เศรษฐบุตร.2550: 5)

จากการสำรวจสรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2558 ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบพบว่า พบว่าอัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป เท่ากับร้อยละ 21.36 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้มีการสำรวจการสูบบุหรี่ของคนไทยทั้งประเทศครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2519 พบว่า มีผู้สูบบุหรี่จำนวนทั้งสิ้น 8.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 30.1 จากการสำรวจใน พ.ศ.2544 พบว่า ประเทศไทยมีผู้สูบบุหรี่เป็นจำนวนทั้งสิ้น 10.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 20.6 ของประชากรที่มีอยู่จากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทย อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2557 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557: 1 - 8) ประชากรไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป พบว่า จำนวนผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบันเท่ากับ 11.4 ล้านคน คิดเป็นอัตราการสูบบุหรี่ ร้อยละ 20.7 เป็นเยาวชนอายุ 15 – 18 ปี ร้อยละ 8.3 และอายุ 19 – 24 ปี ร้อยละ 19.8 อัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มอายุ 15 – 24 ปี เป็นเพศชายร้อยละ 28.8 เพศหญิงร้อยละ 0.3 ในจำนวนอัตราการสูบบุหรี่เหล่านี้ อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรก ที่พบต่ำสุดคือ 15 ปี ในเพศชายและ 20 ปีในเพศหญิง ผลการติดตามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทย 20 ปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนและอัตราการสูบบุหรี่จำแนกตามเพศพบว่า ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมามีแนวโน้มลดลงอย่างไม่สม่ำเสมอ

ภาพประกอบ 2 อัตราการสูญบุหรืของประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป พ.ศ.2534-2557

ที่มา: รายงานประจำปี 2558 สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คณิตา วงศ์ชาติ (2553: 61 - 66) ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีศึกษาปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเสพยาเสพติด พบว่า ร้อยละ 68.65 ใช้สารเสพติดประเภทกาว รองลงมา ร้อยละ 14.92 และ 13.43 ตามลำดับ ใช้สารเสพติดประเภท ทินเนอร์และน้ำมันเบนซินอายุและโอกาสในการสัมผัสสารเสพติดสามารถร่วมอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเยาวชนได้ร้อยละ 52.70 (Nagelkerke $R^2 = 0.527$) และพบว่า อายุและโอกาสในการสัมผัสสารเสพติดส่งผลต่อการเพิ่มโอกาสในการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อนงค์ คำชู (2540: 114 - 127) ได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบางกะปิ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสูบบุหรี่ตามตัวแปรด้านส่วนตัวนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลการเรียน ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อวัน ทักษะชีวิตที่มีต่อการสูบบุหรี่ ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมที่บ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความกดดันในชีวิตประจำวัน การอบรมเลี้ยงดู และลักษณะที่พึงอาศัย ตัวแปรด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน ระเบียบวินัยของโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสูบบุหรี่กับตัวแปรด้านต่างๆ ผลพบว่าตัวแปรด้านลักษณะที่พึงอาศัย ทักษะชีวิตที่มีต่อการสูบบุหรี่ความกดดันในชีวิตประจำวัน บรรยากาศการเรียนการสอน ระเบียบวินัยของโรงเรียนต่างกันพฤติกรรมการสูบบุหรี่ต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่พบว่า อายุเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ อีกด้วย

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

กูดและคนอื่น ๆ (Good and other. 1973: 7; อ้างอิงจาก กุลธร เสน่หา. 2549: 19) ได้ให้ความหมายว่าผลสัมฤทธิ์ (Achievement) หมายถึงความสำเร็จความคล่องแคล่วความชำนาญในการใช้ทักษะหรือประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึงความรู้หรือทักษะ อันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วซึ่งได้จากผล การทดสอบของครูผู้สอนหรือผู้รับผิดชอบในการสอนหรือทั้งสองอย่างรวมกัน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538: 29) ได้ให้ความหมายว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ รวมทั้งความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอน หรือคือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอนทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ด้านต่างๆของสมรรถภาพสมอง

ไพศาล หวังพานิช (2526: 89) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือจาก การสอนจึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไรมี ความสามารถชนิดใด

ล้วนสายยศและอังคณาสายยศ (2541: 18) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น ความสามารถทางการเรียนหลังจากได้เรียน เนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่งแล้วผู้เรียนมีความสามารถ เรียนรู้มากขึ้นน้อยเพียงใด

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความสามารถ ทางด้านสติปัญญาซึ่งเป็นผลสำเร็จในการเรียนรู้ความรู้หรือทักษะ อันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เรียน มาแล้ว รวมทั้งความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการเรียนการสอน เนื้อหาของวิชาใด วิชาหนึ่งแล้ว ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้มากขึ้นน้อยเพียงใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุปผา ม้วยแก้ว (2542: 90 – 95) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมเกี่ยวกับการสูบ บุหรี่ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายระดับ มัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ใน ระดับปานกลาง มีเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่อยู่ในระดับปานกลาง และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสูบ

บุหรือยู่ในระดับต้องปรับปรุง นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับบุหรืไม่ต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการสูบบุหรืแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชระ ประทาน (2556 : 82 – 86) ได้พัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ และการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่าน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิชาการต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนและศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิชาการ และพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในเครือสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลของเส้นอิทธิพลที่สามารถอธิบายการรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิชาการที่ดีที่สุดคือ ความสนใจในการเรียนรองลงมาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิม การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ความวิตกกังวลในการเรียน และการสนับสนุนจากครู มีขนาดอิทธิพล .41, .35, .28, -.22 และ -.08 ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรื นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีแนวคิดต่อการสูบบุหรืที่มีความแตกต่างกัน รวมถึงมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนหรือความตั้งใจเรียนด้วย

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy)

4.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy)

Bandura 1986 ได้ใช้คำว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy) โดยให้คำจำกัดความว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สุรางค์ พันธุ์เยี่ยม. (2548 อ้างอิงจาก กมลภู ถนอมสัจย์ 2553: 14) ได้ให้ความหมายว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึงความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบและกระทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้ มนุษย์ที่มีความกระตือรือร้นและมีแรงบันดาลใจที่จะปรับปรุงชีวิตของตนและของสังคมที่มีผลกระทบต่ชีวิตของตนเอง และความเชื่อในความสามารถของตนเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของการกระทำของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนา แม้ว่าความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้แต่ก็ยังไม่เพียงพอ เพราะมนุษย์ไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุดแม้รู้ดีว่าต้องปฏิบัติอะไรบ้าง ถ้าไม่เชื่อว่าตนมีความสามารถพอที่จะกระทำไ้ได้

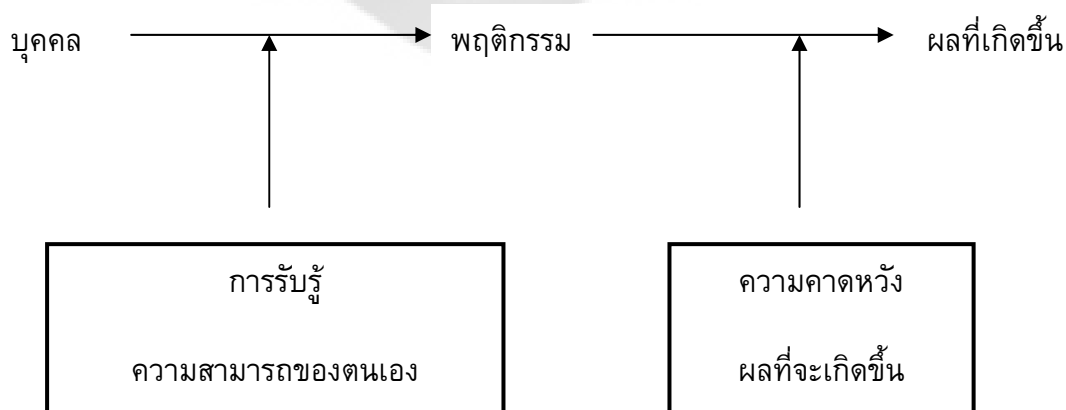
กล่าวโดยสรุป การรับรู้ความสามารถของตนเองหมายถึง การที่บุคคลมีการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการจัดการหรือการทำให้เกิดพฤติกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยบุคคลนั้นจะสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้ต่างออกไปตาม

สภาพการณ์และแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกันออกไป อย่างไม่ตายตัว สิ่งที่จะกำหนดความสามารถในการรับรู้ จึงเกิดมาจากความเชื่อถือในความสามารถและแสดงออกถึงพฤติกรรมออกมา

4.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy)

Bandura มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล 2 คนอาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่า บุคคล 2 คนนี้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกันถ้ารับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเช่นกันความสามารถของคนเราไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ ดังนั้นสิ่งที่กำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถของตนเองในสถานการณ์นั้นๆ นั่นคือ ถ้าเราเชื่อว่าเรามีความสามารถ เราก็จะแสดงออกถึงความสามารถออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย และจะประสบความสำเร็จในที่สุด (Evans, 1989. อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2536: 58)

งานของ Bandura ในระยะแรกได้เสนอแนวคิดของความคาดหวังความสามารถในตนเอง (Efficacy – Expectation) โดยให้ความหมายว่า เป็นความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของตน ในลักษณะที่เฉพาะเจาะจง และความคาดหวังนี้เป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรม (Bandura, 1977; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2536: 57) แต่ต่อมาได้ใช้คำว่ารับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy) โดยให้คำจำกัดความว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อความชัดเจน Bandura ได้เสนอภาพแสดงความแตกต่างระหว่างรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self – efficacy) และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) ดังภาพที่ 3

ภาพประกอบ 3 ความแตกต่าง ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: Bandura, 1977; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536: 58)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมากโดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้ มีผลต่อการตัดสินใจ ที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ซึ่งจะเห็นได้จากภาพที่ 4

ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้น		สูง	ต่ำ
การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำแน่นอน

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: Bandura, 1977; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536: 58)

อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมนั้น วิลสลั๊กซ์ ชวาลลี (2542: 31) ได้กล่าวถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไร มีแบบแผนในการคิดอย่างไร แม้จะมีการตอบสนองทางด้านอารมณ์อย่างไรเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามสูง การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

กระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลกระทบต่อแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรขึ้นอยู่กับว่าเขามีความเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาส เขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งที่น่าสนใจทางกระทำของเขา ส่วนคนที่ตัดสินใจว่าตนเองด้อยความสามารถจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยง และมีแนวโน้มจะมองเห็นภาพความล้มเหลวในอนาคต การคิดในทางลบของผู้ที่รู้สึกว่าจะตนเองด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจในตนเองและทำลายผลการปฏิบัติงานด้วย เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะประสบความสำเร็จถ้ายังมีความสงสัยในความสามารถของตนเองอยู่

กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) ความสามารถที่จะจูงใจตนเองและกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายจะมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิด ขณะที่คาดการณ์ในอนาคตจะทำให้เกิดแรงจูงใจและการควบคุมการกระทำของตนเองได้ กล่าวคือสิ่งที่คิดไว้ล่วงหน้าจะถูกเปลี่ยนให้เป็น

สิ่งจูงใจและการกระทำซึ่งจะถูกควบคุมด้วยกระบวนการกำกับตนเอง แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิด และความเชื่อในความสามารถของตนเองก็จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายเอาไว้สูง จะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง

กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective Process) การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านการคิด การกระทำ และความรู้สึก ในด้านการคิด ความเชื่อในความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความสนใจและการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบก็ได้ และมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วย ด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถของตนเองจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิภาพเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้ ส่วน ด้านความรู้สึก จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของคุณที่ไม่ดีให้ดีขึ้นได้หรือไม่

กระบวนการเลือก (Selection Process) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ผู้ที่ยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกกิจกรรมที่ยังมีความท้าทาย

กระบวนการทั้งสี่ที่กล่าวมานี้โดยปกติจะทำงานร่วมกันมากกว่าแยกจากกันในการดำเนินการกำกับพฤติกรรมมนุษย์ ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น Bandura เสนอว่ามีอยู่ 4 วิธี คือ (Evans, 1989; อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.2536ข: 59)

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) ซึ่ง Bandura เชื่อว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง ความสำเร็จที่เพิ่มความสามารถของตนเอง และบุคคลจะเชื่อว่าเขาสามารถทำได้

2. โดยการใช้ตัวแบบ (Modeling) การที่ได้สังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ก็จะทำให้ผู้ที่สังเกตฝึกความรู้อย่าง เขาก็จะสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้าเขาพยายามจริงและไม่ย่อท้อ ลักษณะของการใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกว่าเขามีความสามารถที่จะทำได้นั้น ได้แก่ การแก้ปัญหาของบุคคลที่มีความกลัวต่อสิ่งต่างๆ โดยที่ให้ผู้ตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายกับตนเองก็สามารถทำให้ลดความกลัวต่างๆ เหล่านั้นได้

3. การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) เป็นการบอกว่าบุคคลนั้นมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ วิธีการดังกล่าวนั้นค่อนข้างใช้งานและใช้กันทั่วไปซึ่ง Bandura กล่าวว่าการใช้คำพูดชักจูงนั้นไม่ค่อยจะได้ผลนัก ในการที่จะทำให้คนเราสามารถพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าจะให้ได้ผล ควรจะใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของความสำเร็จ ซึ่งอาจจะต้องค่อยๆ สร้างความสามารถให้กับบุคคล อย่างค่อยเป็นค่อยไปและให้เกิดความสำเร็จ

ตามลำดับขั้นตอนพร้อมทั้งการใช้คำพูดชักจูงร่วมกัน ก็ย่อมที่จะได้ผลดีในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตน

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนในสภาพที่ถูกข่มขู่ ในการตัดสินใจถึงความวิตกกังวล และความเครียดของเรานั้น บางส่วนจะขึ้นอยู่กับ การกระตุ้นทางสรีระ การกระตุ้นที่รุนแรงทำให้การกระทำไม่ค่อยได้ผลดี บุคคลจะคาดหวังความสำเร็จ เมื่อเขาไม่ได้อยู่ในสภาพการณ์ที่กระตุ้นด้วยสิ่งที่ไม่พึงพอใจ ความกลัวก็จะกระตุ้นให้เกิดความกลัวมากขึ้น บุคคลก็จะเกิดประสบการณ์ของความล้มเหลว อันจะทำให้การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนต่ำลง

ดังนั้นการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง สามารถเกิดขึ้นได้จากองค์ประกอบหลายประการดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ลี และบอบโก (Lee; & Bobko, 1994; อ้างอิงจาก ปณิตา นิรมล. 2546: 42) พบว่ามีวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 วิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การวัดความเข้ม หรือความมั่นใจ (Self – Efficacy Strength) เป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด วิธีการวัดทำได้โดยการถามผู้ตอบว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากของงานเพิ่มขึ้นได้เพียงใด ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมินความมั่นใจจาก ไม่มีความมั่นใจ (0) จนถึง มีความมั่นใจเต็มที่ (10) หรืออาจทำโดยใช้มาตราส่วนแบบอื่นๆ ก็ได้ เช่น จาก 0% ถึง 100 % เป็นต้น

2. การวัดระดับความยาก (Self– Efficacy Magnitude) เป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัดจะทำได้โดยการตอบผู้ตอบว่า เขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากขึ้นได้หรือไม่ ซึ่งข้อคำถามมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่ / ไม่ใช่ คำตอบ “ใช่” จะมีคะแนน 1 คำตอบ “ไม่ใช่” จะมีคะแนน 0 ดังนั้น หากได้คะแนนสูงก็แสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

3. การวัดแบบผสม คือการวัดที่ใช้ทั้งความมั่นใจ และระดับความยากโดยที่ลี และบอบโก พบว่า มีการวิจัยจำนวนหนึ่งที่ใช้การวัดแบบผสมนี้ โดยทั่วไป การวัดแบบผสมนี้จะใช้ข้อคำถามเดียวกัน คำตอบอาจแยกเป็น 2 ช่อง ช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่ / ไม่ใช่ อีกช่องหนึ่งจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า หรือใช้เป็นร้อยละ หรือการวัดอีกแบบหนึ่งคือ การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองทั้งระดับความยาก และความมั่นใจ โดยพิจารณาเป็นสเกลเดียว เช่น ข้อคำถามจะให้ประเมินจาก “ฉันไม่สามารถทำได้” (0) ถึง “ฉันมั่นใจว่าสามารถทำได้มากที่สุด” (100) การวัดแบบนี้ ลี และบอบโก (Lee & Bobko, 1994) พบว่าเป็นการวัดที่สอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura, 1986) มากที่สุด

4. การวัดความเข้มหรือความมั่นใจ โดยใช้ข้อคำถามเพียงข้อเดียวเกี่ยวกับงานที่กำหนดแล้ว แล้วให้ผู้ตอบประเมินค่าระดับความมั่นใจของตนเองต่อการทำงานที่กำหนดนั้น วิธีนี้เรียกว่า One – Item Confidence Rating

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะใช้การวัดแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งเป็นการวัดการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองทั้งระดับความยาก และความมั่นใจ โดยพิจารณาเป็นสเกลเดียว เช่น ข้อคำถามจะให้ประเมินจาก “ฉันไม่สามารถทำได้” ถึง “ฉันมั่นใจว่าสามารถทำได้มากที่สุด”

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีผลต่อกระบวนการแสดงออกถึงพฤติกรรม ตามหลักทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆของบุคคลได้นั้นไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล (ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ) ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกันกับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม Bandura มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล 2 คนอาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่า บุคคล 2 คนนี้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกันถ้ารับรู้ความสามารถของตนเองในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเช่นกันความสามารถของคนเราไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอยง่าย และจะประสบความสำเร็จในที่สุด

ในการศึกษานี้การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ หมายถึงความเชื่อในความสามารถของตนเองว่าตนเองมีความสามารถสูงในการมองภาพความสำเร็จของตนเองที่จะไม่สูบบุหรี่ มีแรงจูงใจและควบคุมการกระทำของตนเองมองการสูบบุหรี่ว่าเป็นเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดผลเสีย จนทำให้เลือกที่จะหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดและทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่มาใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นสิ่งที่ทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิลาสลักพันธ์ ชววัลลี (2540) ได้ทำการศึกษาผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน ศึกษาผลของรางวัลภายนอกที่เป็นเงินและข้อมูลป้อนกลับทางบวกที่บอกถึงความสำเร็จพร้อมการแนะแนวทางการทำกิจกรรมต่อโดยไม่ควบคุม ที่มีต่อแรงจูงใจภายในในการเล่นเกมนักเรียน และศึกษานักเรียนที่มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง เมื่อได้รับรางวัลภายนอกแล้วจะมีแรงจูงใจภายในแตกต่างจากนักเรียนที่มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำเมื่อได้รับรางวัลหรือไม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ารางวัลภายนอกที่ไม่ได้ทำลายแรงจูงใจภายใน และพบว่าแรงจูงใจภายในระหว่างกลุ่มที่ได้รับเงินกลุ่มที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน แต่พบว่านักเรียนที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการเล่นเกมนักเรียน มีความสนุกในการเล่นเกมนักเรียนที่รับรู้

ความสามารถของตนต่ำ และพบว่านักเรียนที่ได้รับข้อมูลป้อนกลับ มีพฤติกรรมเอาใจใส่ในเกมที่ตนเล่นมากกว่ากลุ่มอื่น

เกศรา น้อยมานพ (2548: 63) ได้ทำการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองหลังทดลองและติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เซ็นเดิร์ต และคณะ (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพ่อแม่กับการเลิกสูบบุหรี่ในการเลี้ยงดูวัยรุ่นที่สูบบุหรี่และพร้อมที่จะเลิกสูบ พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของการเลิกสูบบุหรี่ของพ่อแม่ที่ได้รับการพัฒนาการอบรมเลี้ยงดูและผ่านการทดสอบและมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกสูบบุหรี่และวัยรุ่นที่เลิกบุหรี่ได้แล้ว การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเป็นแบบภาคตัดขวาง วัยรุ่นชาวต่างชาติ 998 คน ที่สูบบุหรี่เป็นประจำถูกนำมาใช้ในการดำเนินการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีการรับรู้ข้อดีเพียงไม่กี่ของการสูบบุหรี่และประโยชน์มากมายของการเลิกสูบบุหรี่มีความพร้อมสูงที่จะเลิกสูบ การรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ได้มีผลต่อการเลิกสูบบุหรี่ การเลิกสูบบุหรี่เฉพาะของผู้ปกครองมีผลทางตรงอย่างมากต่อการเลิกสูบบุหรี่ และผลทางอ้อมคือผ่านการรับรู้ถึงข้อดีของการเลิกสูบบุหรี่

เหวิน และคณะ (Wen. 2010) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจลักษณะทางจิตวิทยาของวัยรุ่นจีนที่มีความมั่งคั่งต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงในอัตราส่วนที่มากขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองมีบทบาทสำคัญต่อการเข้าถึงการสูบบุหรี่และการต่อต้านการสูบบุหรี่ ค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบวัดในการค้นคว้าวิจัยเป็นพื้นฐานของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบประชากรที่แตกต่างกัน วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือการดำเนินการทดสอบทางจิตวิทยาของวัยรุ่นจีนที่มีความอดทนต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสูบบุหรี่ การสุ่มแบบ คลัสเตอร์ ทำในโรงเรียนระดับกลาง 61 โรงเรียนในเมืองไทเป ประเทศไต้หวัน ด้วยแบบทดสอบ CSSES-20 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ประกอบไปด้วยปัจจัย สามประการได้แก่ โอกาสในการสัมผัสบุหรี่ ความเครียด และอิทธิพลของเพื่อน คิดเป็น 80.4%ของความแปรปรวนทั้งหมด กล่าวโดยสรุป เครื่องมือที่ใช้สามารถตอบคำถามการศึกษาได้ดี แบบ CSSES-20 แสดงให้เห็นถึงความตรงเชิงโครงสร้างที่น่าพอใจ ความถูกต้องตามเกณฑ์ความมีเสถียรภาพเป็นที่เชื่อถือ ข้อค้นพบนี้นำไปใช้กับวิทยาลัยครู และพยาบาลสำหรับเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเลิกบุหรี่และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง พบว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะมีระบบการจัดการตนเองในด้านบวกสูงกว่านักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ และนักเรียนที่รับรู้ข้อดีของการเลิกบุหรี่ได้มาก ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ไม่สูบบุหรี่สูงกว่า

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

5.1 ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

ใจชื่น ตะเกาพงษ์ (2550: 9) การรับรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ยังหมายถึง ความสามารถของสติปัญญาในการคิด เข้าใจ วิเคราะห์ถึงโทษอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ได้แก่ โรคมะเร็งปอด โรคถุงลมปอดโป่งพอง โรคหลอดเลือดอักเสบ โรคหัวใจ มะเร็งในช่องปาก มะเร็งกระเพาะอาหาร เป็นต้น

จากความหมายของความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ กล่าวโดยสรุปก็คือ การที่นักเรียนระลึกได้จากประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่อาจจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากทางโรงเรียน ทางบ้าน จากสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือจากตัวนักเรียนเองว่าบุหรี่ก่อให้เกิดทำลายสุขภาพ เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคปอด และมะเร็งปอดสมองมีนชา ควันบุหรี่ยะคายเคืองนัยน์ตา จมูก ทางเดินอากาศหายใจ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ เสียทรัพย์ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย รวมไปถึงเป็นทางที่จะนำไปสู่สาเหตุที่ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย บ้านเมืองสกปรก ขาดระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ใจชื่น ตะเกาพงษ์ (2550: 69 – 73) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยังของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันการศึกษาครั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยังของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวันผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยังในระดับสูง และนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ที่ได้จากผู้ปกครอง ความรู้เกี่ยวกับโทษของการสูบบุหรี่ยัง ค่านิยมเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ยัง มีพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ยังไม่แตกต่างกัน

สมพัทธ์ เหล็กสูงเนิน (2543: 40) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับยาบ้าและทักษะชีวิตในการป้องกันการใช้ยาบ้า ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับยาบ้า การรับรู้ทักษะชีวิตในการป้องกันการใช้ยาบ้า และหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักเรียนอาชีวศึกษา กับพฤติกรรมกาใช้ยาบ้า ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับดี มีทักษะชีวิตในการป้องกันการใช้ยาบ้าอยู่ในระดับดี การรับรู้เกี่ยวกับยาบ้าและการรับรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาใช้ยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

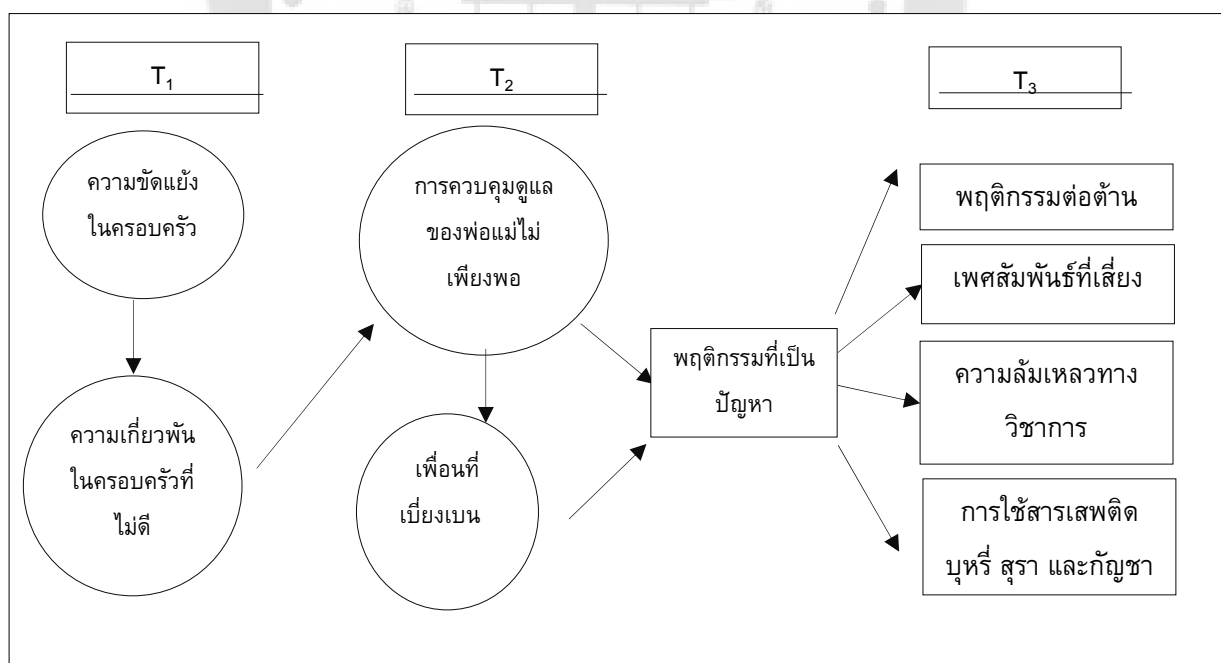
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ พบว่า นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดอยู่ในระดับดี จะมีผลต่อพฤติกรรมคือ ไม่เสพยาเสพติด ส่วนเด็กที่มีการรับรู้เกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดอยู่ในระดับต่ำ จะส่งผลต่อพฤติกรรมของพวกเขาเหล่านั้นในการเสพยาเสพติด

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่

6.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่

นักวิจัยที่สถาบันวิจัยโอเรกอน (ORI) ได้ศึกษาชุดของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เป็นปัญหากับอิทธิพลของพ่อแม่ และเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา การศึกษาเหล่านี้พบอย่างสม่ำเสมอว่า พฤติกรรมต่อต้านสังคม ความล้มเหลวทางการเรียน และการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และใช้ยาเสพติด มีความสัมพันธ์เพียงพอกที่จะเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เอรี และคณะ (Ary,Duncan,Biglan et.al., 1999; อ้างอิงจาก สวัสดิ์ ประทุมราช.2552:82) จากการศึกษาของนักวิจัยกลุ่มนี้พบว่าลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นได้ถูกตั้งได้อย่างถูกต้อง ได้มาจากความขัดแย้งในครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวทางลบ การควบคุมดูแลของพ่อแม่ไม่เพียงพอ และการคบเพื่อนที่เบี่ยงเบน

ภาพที่ 5 เสนอรูปแบบที่ทดสอบโดยเอรีและคณะ (Ary,Duncan,Biglan et.al., 1999)

ภาพประกอบ 5 แบบจำลองของพัฒนาการพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น

ที่มา: Ary, Duncan, Biglan, Metzler, Noell, and Smolkowski (1999). Copyright 1999 by Kluwer Academic Publishers; อ้างอิงจาก สวัสดิ์ ประทุมราช (2552 :82)

จะเห็นได้ว่า ครอบครัวที่มีความขัดแย้งในครอบครัวสูงจะมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต่ำ ในครอบครัวเช่นนี้ การควบคุมดูแลของพ่อแม่มักไม่เพียงพอ และการควบคุมดูแลของพ่อแม่ไม่เพียงพอจะสัมพันธ์กับการคบเพื่อนที่เปี่ยงเบนในระดับสูง การคบเพื่อนที่เปี่ยงเบนกับการควบคุมดูแลที่หย่อนยานทำนายนำได้ถึงพฤติกรรมที่เปี่ยงเบนได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างของเพื่อนและอิทธิพลของสื่อ ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน

6.2 การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่

ครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดต่อมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนเกิดมาจากครอบครัว คนจะมีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร จะเป็นคนโดยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ครอบครัวมอบให้ ครอบครัวจึงเป็นทั้งสถาบันที่สร้างและทำลายมนุษย์ไปพร้อมๆ กัน การมีสถาบันครอบครัวที่ดี เสมือนมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อภัยสังคมทุกรูปแบบ ปัญหาหลากหลายจะสามารถป้องกันและแก้ไขได้ด้วยความเข้มแข็งของครอบครัว พูนสุข ชั่วทอง. (2548: 2)

มีผู้ให้ความหมายของครอบครัวไว้หลายความหมายดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531) ได้ให้ความหมายของครอบครัวว่าหมายถึงผู้อยู่ร่วมครัวเรือน คือสามี ภรรยา และบุตรเป็นต้น

สายสุริย์(2539; อ้างอิงจาก จีรเนาว์ ทศศรี และคณะ. 2545: 4) ได้ให้ความหมายของครอบครัวไว้ว่า เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการพึ่งพิงทางสังคมเศรษฐกิจ และมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายหรือทางสายโลหิต โดยบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นช้อยกเว้นบางประการจากที่กล่าวก็ได้ ทั้งนี้เพราะมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมในปัจจุบัน

จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ (2543) ได้ให้ความหมายของครอบครัวว่า การที่คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ด้วยกันโดยมีความสัมพันธ์ด้วยการแต่งงานหรือมีความผูกพันทางสายโลหิต หรือด้วยการรับเป็นบุตรบุญธรรม และอาศัยอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกัน ครอบครัวจะเป็นครอบครัวสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีลูกเท่านั้น

กล่าวโดยสรุปความหมายของครอบครัว เป็นกลุ่มบุคคลจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่รวมกัน โดยมีความสัมพันธ์จากการแต่งงาน หรือสายโลหิต หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ครอบครัวที่ไม่สามารถมีบุตรด้วยกันเองได้ ทั้งนี้บุคคลดังกล่าวต้องอาศัยอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกัน

บทบาทหน้าที่ของครอบครัวจีรเนาว์ ทศศรีและคณะ. (2545: 28–30) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ว่าบทบาทเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมต่างๆ ที่ถูกกำหนดไว้โดยสังคมทั่วไป และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม สำหรับหน้าที่หมายถึง กิจที่ต้องทำหรือควรทำ ย่อม

แตกต่างกันไปตามบทบาทที่เป็นอยู่ ฉะนั้น บทบาทหน้าที่จึงมีความหมายรวมถึงกิจที่จะต้องทำตามบทบาทซึ่งแต่ละบุคคลดำรงอยู่ครอบครัวยังมีหน้าที่เช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่นโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้แก่นักเรียน วัดหรือโบสถ์หรือมัสยิดมีหน้าที่สอนศาสนาเป็นต้น สำหรับหน้าที่ของครอบครัวโดยทั่ว ๆ ไป มีดังต่อไปนี้

1. ให้กำเนิดสมาชิกใหม่แก่สังคม โดยครอบครัวจะทำหน้าที่เป็นหลักประกันให้กับสังคมว่าจะมีสมาชิกใหม่มาแทนที่สมาชิกเดิม หรือที่มีอยู่และเสียชีวิตไป ซึ่งส่งผลให้มนุษย์สามารถดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไป

2. อบรมและเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นั่นก็คือ นอกจากอาหารและสิ่งจำเป็นต่างๆ สำหรับการดำรงชีวิตแล้ว ต้องให้ความรักและความอบอุ่นแก่สมาชิกด้วย โดยเฉพาะปัจจุบันหลายครอบครัวมุ่งหน้าที่ทางด้านร่างกายเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สมาชิกขาดการดูแลทางด้านจิตใจ ส่งผลให้เป็นปัญหาต่อสังคมตามมา นอกจากนี้ครอบครัวยังมีหน้าที่ช่วยปกป้องอันตรายทั้งหลายให้แก่สมาชิกเพราะตามธรรมชาติของสมาชิกที่ยังอยู่ในวัยเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

3. อบรมเกี่ยวกับระเบียบของสังคมให้แก่สมาชิก ทั้งนี้เพื่อการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นในสังคมได้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี รู้จักคบหาสมาคมตลอดจนสังสรรค์กับบุคคลอื่นได้ตามบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งถ้าสมาชิกมีนิสัยไม่ดี หรือเป็นสมาชิกที่เลวของสังคม ความผิดตกเป็นของครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เพราะเป็นฝ่ายบกพร่องหน้าที่อบรมระเบียบสังคมให้แก่สมาชิก ดังหลายคนได้ยื่นคำกล่าวอยู่เสมอเมื่อสมาชิกไปสร้างปัญหาให้กับสังคมว่า “บิดามารดาไม่อบรมสั่งสอน” สำหรับการอบรมสั่งสอนระเบียบของสังคมให้แก่สมาชิกมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่เล็กจนโต

4. ช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังบุคลิกภาพให้กับสมาชิก โดยเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่สมาชิกและเป็นผู้ช่วยฝึกอบรมด้วย ทั้งนี้มักได้ยินคำกล่าวที่ว่า “ลูกไม่หล่นไม่ไกลต้น” ซึ่งก็คือบิดามารดาเป็นอย่างไร บุตรก็มักจะเป็นลักษณะคล้ายๆ กัน

5. กำหนดสถานภาพของบุคคล ตำแหน่งและหน้าที่ในครอบครัว รวมทั้งในสังคมต่างๆ ตามโอกาส ซึ่งมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาจะได้รับสถานภาพทางสังคมโดยกำเนิด เช่น เพศ เชื้อชาติ สัญชาติ และลำดับการเกิด เป็นต้น

6. หาโอกาสทรัพยากรให้กับสมาชิก หากเปรียบเทียบในอดีตและปัจจุบัน จะเห็นว่าหน้าที่การผลิตหรือหาโอกาสทรัพยากรให้กับสมาชิกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นั่นก็คือ ครอบครัวในเมืองสมัยใหม่มักทำหน้าที่เป็นหน่วยบริโภคอย่างเดียว โดยบิดามารดาที่ทำหน้าที่หาเงิน มักต้องออกไปทำงานนอกบ้านและซื้อสิ่งของต่างๆ ตามที่สมาชิกต้องการ ครั้นสมาชิกโตขึ้นและหางานทำได้ก็จะนำรายได้มาจุนเจือครอบครัว ขณะที่สังคมดั้งเดิม สมาชิกในครอบครัวต้องรวมกลุ่มกันทำงานและแบ่งผลผลิตซึ่งกันและกัน

7. ให้การศึกษาแก่สมาชิก โดยบิดามารดาต้องส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม

8. วางรากฐานทางศาสนา เป็นหน้าที่ที่สำคัญแก่บุตร เพื่อเกิดความเลื่อมใสในศาสนา ประจำชาติ โดยบิดามารดาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา เช่นประพฤติดี ละเว้นจากความชั่ว

9. ช่วยทำหน้าที่แทนสถาบันอื่นๆในสังคม ได้แก่สถาบันการศึกษาสถาบันปกครอง เป็นต้น

บทบาทของครอบครัว มีหน้าที่ตามสังคมที่กำหนดเป็นบรรทัดฐาน โดยที่แต่ละครอบครัวมีหน้าที่ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเกี่ยวกับระเบียบของสังคมให้แก่สมาชิก พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างแนวทางในการดำเนินชีวิต และการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

กล่าวโดยสรุปการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติของผู้ปกครองในลักษณะการแสดงตัวเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ สนับสนุนให้ลูกหลานเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์การงดสูบบุหรี่ อธิบายถึงผลเสียจากการสูบบุหรี่ และไม่หาทางแก้ไขเมื่อพบว่าลูกหลานมีความใกล้ชิดกับบุหรี่

6.3 การเป็นแบบอย่างของเพื่อน

นิภา นิธยาน (2530: 140) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง (identity formation) และอยากหยุดการเอาแบบอย่าง (identification) ในสิ่งที่เคยเอาอย่างมาแล้ว เพื่อนฝูงและคนรู้จักมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่นเพราะในวัยนี้เด็กมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ เด็กเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนฝูงมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร ถ้าเด็กได้รับความนิยมน้อยจากเพื่อนฝูงมากเพียงไร ย่อมทำให้เด็กเป็นคนมีลักษณะเป็นมิตร นาคบ กล้าแสดงออก

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2536 :153 – 154) กล่าวว่าความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมกลุ่มนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาตั้งแต่วัยเด็ก ความจริงแล้วเด็กจะเริ่มรับรู้ถึงเพื่อนรุ่นเดียวกันตั้งแต่อายุได้ 6 เดือน แต่ยังไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เด็กจะไม่ได้ตอบและแสดงความสนใจซึ่งกันและกันจนกว่าจะมีอายุ 9 เดือน และจะเริ่มมีการโต้ตอบระหว่างเพื่อนปรากฏให้เห็นชัดเมื่ออายุได้ 2 ปี ในการเลือกคบเพื่อนร่วมหมู่นั้น เด็กมักจะเลือกเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตน หรือคนที่อยู่แวดล้อมตัวเขา และเมื่อเขาโตขึ้น เขาก็จะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนร่วมกลุ่มนี้มากขึ้นนอกจากกลุ่มเพื่อนแล้วองค์กรประกอบอื่น ๆ ของสังคมที่ล้อมรอบตัวของเขายูก็มียบทบาทในพัฒนาการทางสังคมของเขาทั้งสิ้น เนื่องจากความสัมพันธ์ของสังคมและสมาชิกนั้นเป็นไปในลักษณะให้และรับไป ฉะนั้นพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมแต่ละสังคมอาจมีส่วนในการเปลี่ยนโครงสร้างและระบบของสังคมนั้น ๆ ได้ สังคมสามารถบังคับพฤติกรรมของมนุษย์ได้ 2 ทางคือ

1. การบังคับจากกฎทางสังคมภายนอก (External Social Control) พฤติกรรมจะเปลี่ยนโดยกฎของสังคม ได้แก่ การให้รางวัลและการลงโทษ บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ที่ให้การให้รางวัลและลงโทษนั้น ได้บังคับพฤติกรรมของลูกให้เป็นไปตามค่านิยมของสังคม และนอกจากนั้นยังมีกฎหมายและศาสนาที่คอยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกสังคมอีก

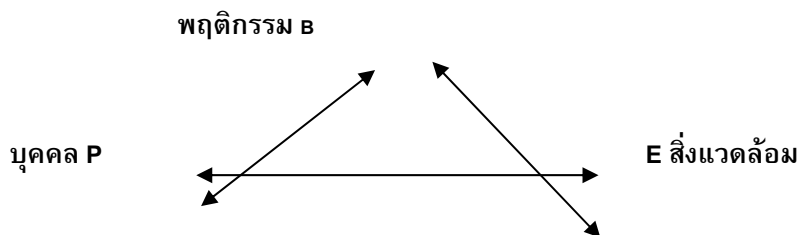
2. การบังคับทางสังคมจากภายใน (Internal Social Control) คือแรงผลักดันต่างๆ ทางสังคมและค่านิยม รวมตลอดไปจนพื้นฐานการยอมรับของสังคม ความภูมิใจส่วนบุคคล และความรู้สึกผิดชอบในแต่ละบุคคล ซึ่งจะค่อยๆ ซึมซาบเข้าไปในจิตใจของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของแรงบังคับนี้

นิรนาท แสนสา (2543: 65) ให้แนวคิดเรื่องกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นไว้ว่า บุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตของความเป็นวัยรุ่นนั้น นอกจากพ่อแม่แล้วก็คือกลุ่มเพื่อนและกลุ่มบุคคลที่มักกล่าวถึงกันเสมอว่ามีส่วนทำให้วัยรุ่นเป็นคนดี หรือไม่ดี เช่นเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดชนิดต่างๆ หรือไม่นั้นก็คือกลุ่มเพื่อนอีกเช่นเดียวกัน

จากข้อสังเกตนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น

6.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นแบบอย่างของพ่อแม่และเพื่อน

การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่และเพื่อนตามหลักทฤษฎีทางปัญญาสังคม พ่อแม่เป็นสิ่งแวดล้อมแรกของเด็ก จะต้องมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เพราะเด็กซึมซับพฤติกรรมจากพ่อแม่ด้วยการเรียนรู้แบบสังเกต และเลียนแบบจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กกับพ่อแม่ และตัวเด็กกับเพื่อน สิ่งแวดล้อมในครอบครัว สังคม และพัฒนาไปเป็นพฤติกรรมของตนเอง พูนสุขช่วยทอง.(2548: 93) ทฤษฎีทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) เป็นทฤษฎีของ Bandura ที่พัฒนามาจากความเชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ และมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นการเรียนรู้ของมนุษย์จึงเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมต่างมีอิทธิพลต่อกัน ผู้สังเกตจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องเรียนรู้ และประเมินได้ว่าการเลียนแบบนั้นควรจะเป็นไปในลักษณะใด จึงจะเกิดผลดีต่อตนเอง และสามารถเลียนแบบได้หรือไม่ พร้อมกันต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่จะเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม

ที่มา: Albert Bandura.1977อ้างอิงจาก พูนสุข ช้วยทอง.(2548: 93)

หน้าที่ของตัวแบบออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน Fischer & Gochros (1975) และ Ross (1981); อ้างอิงจากสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536: 50 – 52) คือ ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีแล้วให้ดีขึ้น และ ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบนั้นก็จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลง หรือไม่เกิดขึ้นตัวแบบนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง และ ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย เป็นต้น

ในการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนี้ Bandura (1989) อ้างอิงจาก ในสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต.(2536: 51) ได้กล่าวว่าประกอบด้วย 4 กระบวนการ ภาพประกอบที่ 7 ดังต่อไปนี้

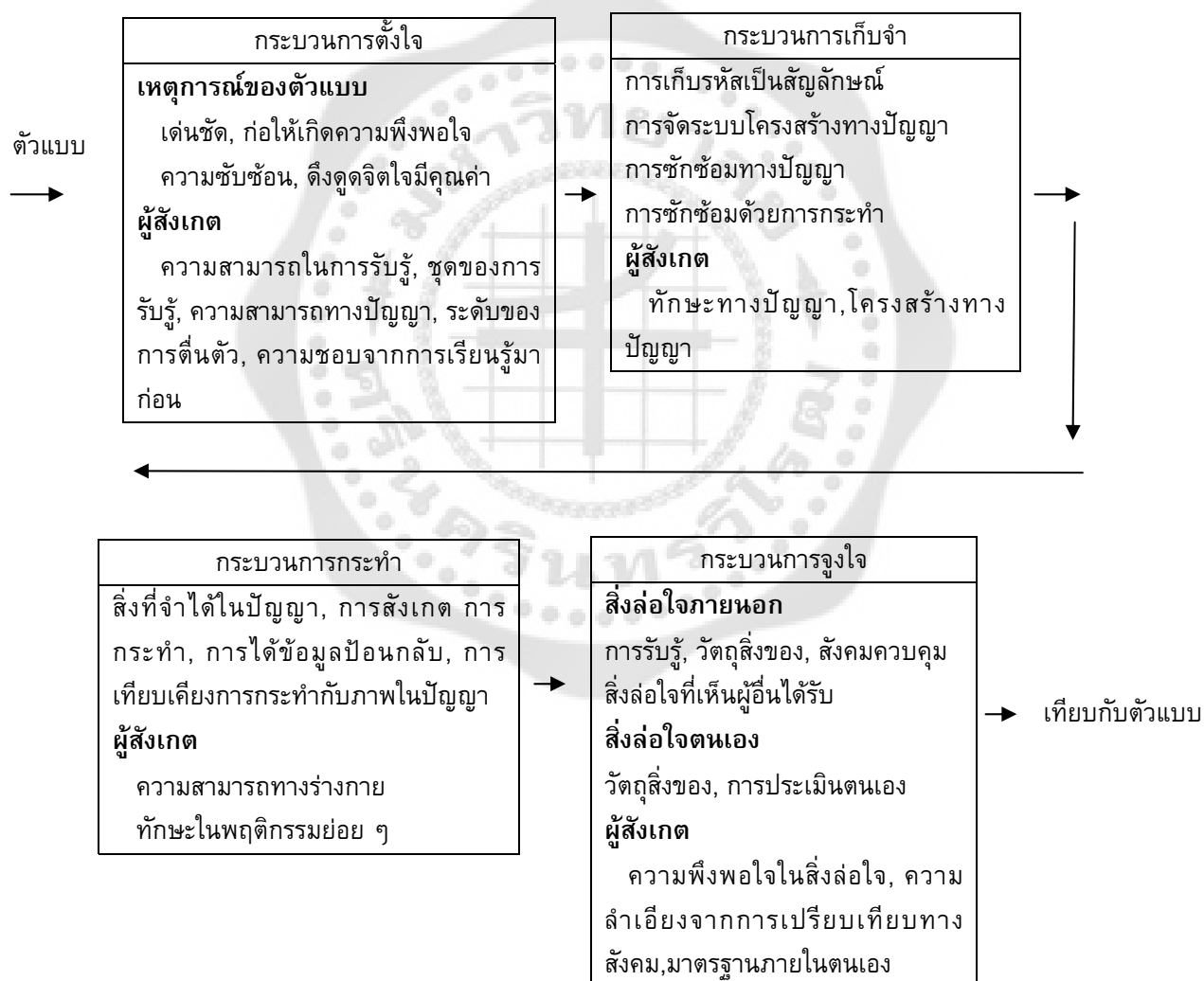
1. กระบวนการตั้งใจบุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าไม่มีความตั้งใจ และรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก กระบวนการตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้นๆ องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเอง และ องค์ประกอบของผู้สังเกต ซึ่งได้แก่ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัว และความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

2. กระบวนการเก็บจำ บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น และปัจจัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการเก็บจำ คือการเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้ง่ายแก่การเก็บจำ การจัดระบบโครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเอง และชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญา และโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3. กระบวนการทำ เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้นั้น มาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ยังขึ้นอยู่กับการสังเกตการกระทำของตนเอง

การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังกดขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย

4. กระบวนการจูงใจ การที่บุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจจากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม และพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของ และการประเมินตนเอง นอกจากนี้ในแง่ของผู้สังเกตนั้น ยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคม และมาตรฐานภายในของตนเอง

ภาพประกอบ 7 แสดงถึงกระบวนการของการเรียนรู้จากการสังเกต

ที่มา: สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536). เอกสารคำสอนวิชาการปรับพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุป การเป็นแบบอย่างของเพื่อนจึงหมายความว่า เพื่อนมีการเป็นแบบอย่างและเป็นแรงผลักดันต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนโดยได้มาจากการเรียนรู้ของเพื่อนที่เป็นตัวแบบ นักเรียนจะเรียนรู้จากการสังเกต จดจำพฤติกรรมที่เพื่อนสูบบุหรี่ให้เห็นอย่างแม่นยำ การกระทำของเพื่อนก่อให้เกิดความพึงพอใจ ชื่นชอบและเลียนแบบพฤติกรรมการสูบบุหรี่

6.5 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทัศน ทองภักดี (2539: 6) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ผู้ที่ใกล้ชิดเด็ก มีการติดต่อเกี่ยวกับเด็กทั้งด้านคำพูดและการกระทำซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งด้านความรู้สึกละอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดู สามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอาจแบ่งได้เป็นหลายประเภทตามลักษณะและปริมาณการปฏิบัติต่อเด็ก

นลินี เชื้อวณิชชากร (2552: 115) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การพัฒนาเด็กให้เติบโตทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม ด้วยการเลี้ยงดู และสั่งสอนผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งบิดามารดา กับเด็ก หรือผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูกับเด็ก โดยถ่ายทอดทั้งความรู้ ความคิด ความเชื่อ เช่น ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตามที่สังคมแห่งนั้นยึดถือปฏิบัติว่าควรทำ

จากความหมายของการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ของบิดามารดา ผู้เลี้ยงดูเด็ก โดยถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ความคิดค่านิยมต่างๆ ตามรูปแบบวิธีการต่างๆ กัน

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

ดูลยา จิตตะยโสธร (2552: 173) กล่าวว่า หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ คือการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง Diana Baumrind (1971; อ้างอิงจาก ดูลยา จิตตะยโสธร (2552: 173) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของเด็กและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรออกเป็น 2 มิติ กว้าง ๆ คือ

1. มิติควบคุมหรือเรียกร้องจากบิดามารดา (Controlling / Demand) คือ การที่บิดามารดา กำหนดมาตรฐานสำหรับเด็ก และเรียกร้องให้เด็กทำตามมาตรฐานที่บิดามารดากำหนดไว้ ซึ่งบิดามารดาบางคนจะมีมาตรฐานสูง และเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติตามมาตรฐานที่ตนกำหนด ในขณะที่บิดามารดาบางคนเรียกร้องให้เด็กทำตามมาตรฐานเพียงเล็กน้อย และไม่พยายามที่จะใช้อิทธิพลในการควบคุมเด็ก

2. มิติการตอบสนองความรู้สึกเด็ก (Responsive) คือ การที่บิดามารดาหรือผู้ดูแลเด็กบางคนตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก ซึ่งบิดามารดาบางคนจะยอมรับ เข้าใจ และตอบสนองความต้องการของเด็กด้วยดี เปิดโอกาสให้เด็กคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ในขณะที่บิดามารดาบางคนเพิกเฉย และปฏิเสธต่อความต้องการของเด็ก

Baumrind (1971; อ้างอิงจากคุลยา จิตตะยโสธร (2552: 173) ได้ผสมผสาน 2 มิติ ดังกล่าว และจัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยที่บิดามารดาจะอนุญาตให้เด็กมีอิสระตามควรแก่วุฒิภาวะ แต่ในขณะเดียวกันบิดามารดาจะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็ก และกำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดากำหนดไว้อย่างมีเหตุผล ถึงแม้บิดามารดาจะมีการเรียกร้องสูง แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็กและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเรื่องต่างๆ ของครอบครัว

2. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีความเข้มงวดเรียกร้องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กโดยสิ้นเชิง มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยมีการอธิบายน้อยมากหรือไม่มีเลย เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดามักห่างเหิน และปฏิเสธเด็ก

3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) คือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ตามการตัดสินใจของเด็กโดยไม่มีการกำหนดขอบเขต ใช้การลงโทษน้อย ไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมเด็ก เด็กสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกและอารมณ์ได้อย่างเปิดเผย บิดามารดาอาจให้คำปรึกษาหรือพยายามใช้เหตุผลกับเด็ก แต่ไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก บิดามารดาจะให้ความรักความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการของเด็กเสมอ

ต่อมา Maccoby and Martin (1983; อ้างอิงจาก คุลยา จิตตะยโสธร (2552: 173) ได้ศึกษา รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของ Baumrind และได้จำแนกรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ 4 เพิ่มเติมจาก Baumrind ได้เสนอไว้ คือ

4. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง (Uninvolved Parenting Style) คือการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความสนใจ หรือตอบสนองความต้องการของเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยมาก บิดามารดากลุ่มนี้จะเพิกเฉยต่อเด็ก พอกๆกับไม่เรียกร้องหรือวางมาตรฐานพฤติกรรมใดๆ ให้เด็กปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดามารดาปฏิเสธเด็กแต่แรก หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหา และความกดดันในชีวิตประจำวันจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก

Elder (1962: 25 อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2533: 66) แบ่งการอบรมเลี้ยงดู หรือการปกครองวัยรุ่นได้ 7 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบอัตตาธิปไตย (autocratic) คือการปกครองที่บังคับไม่ให้เด็กแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แม้กระทั่งในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเองโดยตรง เป็นลักษณะการปกครองแบบโบราณของไทย

2. แบบใช้อำนาจ (authoritarian) คือการปกครองที่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้มีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาได้บ้าง แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะต้องยอมตามการตัดสินใจของพ่อแม่

3. แบบประชาธิปไตย (democratic) คือการปกครองที่สนับสนุนให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมอย่างมากในการตัดสินใจของครอบครัว ถึงแม้ว่าการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะขึ้นอยู่กับพ่อแม่ก็ตาม

4. แบบเท่าเทียมกัน (equalitarian) คือ การปกครองที่ทั้งพ่อแม่และลูกจะสามารถแสดงความคิดเห็นในครอบครัวได้อย่างเท่าเทียมกัน

5. แบบตัดสินใจด้วยตนเอง (permissive) คือ การปกครองโดยที่ครอบครัวมอบความรับผิดชอบในการตัดสินใจส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดให้แก่วัยรุ่นในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเอง

6. แบบอิสระเสรี (laissez faire) คือ การปกครองที่ให้วัยรุ่นเลือกทางชีวิตของตนเองโดยอิสระ หรือพ่อแม่ไม่สนใจกับการตัดสินใจของวัยรุ่น

7. แบบไม่สนใจ (ignoring) คือ การปกครองในลักษณะของครอบครัวที่พ่อแม่ตัดความสัมพันธ์กับวัยรุ่น โดยไม่สนใจพฤติกรรมใดๆ ก็ตามและปล่อยให้วัยรุ่นทำอะไรตามใจโดยไม่สอบถาม

รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กไทยนั้น มีผู้แบ่งรูปแบบต่างๆ กัน ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ คณะ (2538: 3 – 15 อ้างอิงจาก นลินี เชื้อวณิชชากร 2552: 119 – 120) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามแบบสังคมไทย เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. แบบรักสนับสนุน หมายถึง การปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตร แบบแสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กมาก ให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ ขณะเดียวกันเด็กก็จะให้ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ

2. แบบใช้เหตุผล หมายถึง การอธิบายเหตุผลแก่เด็ก ในขณะที่ยังส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของลูก ลงโทษลูก มีการให้รางวัล และการลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำของลูก มากกว่าปฏิบัติต่อลูกตามอารมณ์ ช่วยให้ลูกรู้สึกว่า ควรทำหรือไม่ควรทำ

3. แบบลงโทษทางกาย หรือทางจิต หมายถึง การใช้วิธีการลงโทษ ซึ่งทางกายจะเป็นวิธีปรับพฤติกรรมที่บิดามารดาใช้อย่างจงใจ ไซ้มาก หรือบ่อยกว่าการให้รางวัล ช่วยยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่จะทำให้เด็กก้าวร้าว รังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอ ส่วนการลงโทษทางจิต จะช่วยส่งเสริมจริยธรรมของเด็ก

4. แบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตาม แล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษ ถ้าควบคุมน้อย จะปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเด็กนัก ถ้าควบคุมน้อยจะเป็นรักแบบสนับสนุน

5. แบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดู ช่วยให้เด็กช่วยตนเองเร็วขึ้นและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมาก และนานเกินไป

กล่าวโดยสรุป รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูลูกมีหลายรูปแบบ แต่ละแบบล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นทั้งสิ้น กล่าวคือถ้าการใช้วิธีการลงโทษ จะทำให้เด็กก้าวร้าว รังแก ช่มเหิงผู้ที่อ่อนแอ แต่ถ้าอบรมเลี้ยงดูแบบแบบใช้เหตุผล ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองก็จะสามารถพัฒนาวัยรุ่นได้มากที่สุด ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนี้บิดามารดามีความเข้มงวดเรียกร้องสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กโดยสิ้นเชิง วางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดามักห่างเหิน และปฏิเสธเด็กมีการออกคำสั่งให้เด็กทำตาม แล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐจิณี จันทรก้อน (2544: 102 - 109) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในระดับดี เนื่องจากเด็กนักเรียนได้รับความรู้เป็นอย่างดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่า 3.00 จะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.00 อธิบายได้ว่ากลุ่มเพื่อนที่มีผลการเรียนดีด้วยกันมักจะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ดีเหมือนกันแสดงให้เห็นว่าเพื่อนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อความคิด การกระทำเป็นอย่างมาก

กิตติศักดิ์ คงธนเตชะโสภณ (2545: 90) ได้ทำการศึกษาบทบาทครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของครอบครัวในชุมชน ปัจจัยสนับสนุนทางสังคม และบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครอบครัว หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพรับจ้าง ครอบครัวปกติ สภาพแวดล้อมของครอบครัวในชุมชนอยู่บ้านตนเองส่วนใหญ่ ปัจจัยด้านสนับสนุนทางสังคม ครอบครัวได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาบ้าปานกลาง บทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ครอบครัวได้ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกและด้านสัมพันธภาพในครอบครัวระดับดีมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น พบว่าความใกล้ชิดกับยาบ้า

การชักจูงจากกลุ่มเพื่อน การได้รับข้อมูลข่าวสารจากยาบ้า การได้รับการสนับสนุนด้านกิจกรรมต่างๆ จากองค์กรหรือหน่วยงานในชุมชน ประเภทครอบครัวปกติ และอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545: 61 – 63) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การคบเพื่อน ความขัดแย้งในครอบครัว ส่วนการควบคุมดูแลของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน เด็กที่เสพยาบ้าจะเลือกคบหากับเพื่อนที่มีความคิดหรือปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เห็นเพื่อนใช้ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ แล้วเห็นอาการหรือผลกระทบตามมา ทำให้เด็กเกิดความเชื่อ คล้อยตาม หลังจากนั้นจะชวนกันไปเสพยาบ้าเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา การควบคุมดูแลของบิดามารดา ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมเด็กได้อย่างเหมาะสม พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี

รัฐพร ปุณณนรินทร์ (2547: 94) ได้ทำการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพครอบครัวด้านบทบาทของนักเรียนกับบุคคลในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวด้านความผูกพันและการสนับสนุนของบุคคลในครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวด้านลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา อยู่ในระดับปานกลาง ระดับความรู้เรื่องเกี่ยวกับสารเสพติด มีความรู้ในระดับปานกลาง ระดับเจตคติเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับสูง ระดับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดอยู่ในระดับต่ำ จากการวิจัยยังพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด และบทบาทของตนกับบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

อนุภาพ ทองอยู่ (2547: 89 – 96) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่านักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรีมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระดับปานกลาง ค่านิยมเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ การรับรู้ผลกระทบจากการสูบบุหรี่ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งซื้อ การเอาแบบอย่างตามกลุ่ม และการยอมรับของสังคมต่างกัน มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง ลักษณะการพักอาศัย การเห็นคุณค่าในตนเอง และการได้รับอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ กัน มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไม่แตกต่างกัน

นิภาวรรณ หมีทอง (2551: 75 – 80) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาอาชีวศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร วัดอุปประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .001 มีจำนวน 4 ตัวแปร ตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ เจตคติการสูบบุหรี่ การเป็น
 ตัวแบบด้านการสูบบุหรี่ของบิดามารดาและเพื่อน รายได้ และการควบคุมของบิดามารดา ซึ่ง
 สามารถจำแนกพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ได้ร้อยละ 88.7 โดยนักศึกษาหญิงที่มี
 พฤติกรรมการสูบบุหรี่จะมีเจตคติที่ดีต่อการสูบบุหรี่ และได้รับตัวแบบด้านการสูบบุหรี่ของบิดา
 มารดาและเพื่อน มากกว่าผู้ที่ไม่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ แต่จะมาจากครอบครัวที่รายได้น้อยกว่า
 และมีการควบคุมของบิดามารดาน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่

เมอร์เกน และคณะ (Mercken 2013) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเลือกเพื่อนที่สูบบุหรี่ของ
 วัยรุ่น การศึกษาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สูบบุหรี่ การศึกษานี้เป็นศึกษาว่าพ่อแม่ที่สูบบุหรี่
 สามารถป้องกันลูกจากการมีเพื่อนที่สูบบุหรี่ โดยทำการศึกษาจากวัยรุ่น 254 คน แบบสอบถาม
 ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 14.2-16.2 ปี ดำเนินการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมระยะ
 ยาว ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ที่ให้การควบคุมทางด้านจิตใจมีแนวโน้ม
 สูงขึ้นที่จะเลือกเพื่อนสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญ การรับรู้การควบคุมพฤติกรรมของพ่อแม่ไม่ได้
 สนับสนุนการเลือกเพื่อนที่สูบบุหรี่นอกจากนี้พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของมารดาได้รับผลกระทบจาก
 การเลือกเพื่อนสูบบุหรี่ ถึงแม้ว่า จะไม่มีผลของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ต่อ
 การเลือกเพื่อนที่สูบบุหรี่ การป้องกันการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นควรมุ่งเน้นไปที่อิทธิพลของพ่อแม่ผ่าน
 พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการควบคุมทางด้านจิตใจของพวกเขาเพื่อลดแนวโน้มการเลือกเพื่อนสูบ
 บุหรี่ของวัยรุ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ พบว่า การอบรมเลี้ยงดู
 แบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ สัมพันธภาพของครอบครัวด้านการ
 เลี้ยงดูของพ่อแม่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางการศึกษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 6 กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่สูบบุหรี่ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 6 กรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่
2. กลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 6 กรุงเทพมหานคร ที่ไม่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานครที่ได้มาโดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูจากฝ่ายกิจการนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตามลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยนำกลุ่มตัวอย่างมาจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มให้มีขนาดเท่ากัน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มาจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่ เป็นการลดความแตกต่างของนักเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้จำนวนตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนให้เท่ากันโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กำหนดให้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน

กำหนดให้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คนเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียน

แบ่งนักเรียนออกเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 200 คน แบ่งเป็น 10 กลุ่มให้มีขนาด ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 20 คน จากนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเด็กที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ 200 คน แบ่งเป็น 10 กลุ่มให้มีขนาดเท่ากัน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 20 คน

ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ทั้ง 10 โรงเรียน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูจากฝ่ายกิจการนักเรียนของแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน และในกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ของทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 400 คน

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
		สูบบุหรี่	ไม่สูบบุหรี่
1. ราชวินิตบางแคปานขำ	897	20	20
2. วัดรางบัว	654	20	20
3. มัธยมวัดหนองแขม	1,689	20	20
4. ปัญญาวรคุณ	1,063	20	20
5. ไชยฉิมพลีวิทยาคม	337	20	20
6. วัดประดู่ในทรงธรรม	261	20	20
7. จันทรประดิษฐารามวิทยาคม	1,117	20	20
8. สตรีวัดอัมพรสวรรค์	1,242	20	20
9. วัดนวลนรดิศ	1,423	20	20
10. นวลนรดิศวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก	566	20	20
รวม	9,249	200	200

ที่มา: ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา ปีการศึกษา 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบทดสอบความรู้ 1 ฉบับ และแบบสอบถาม 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการอยู่ร่วมกันของพ่อแม่

ฉบับที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่โดยใช้แบบทดสอบที่ปรับปรุงมาจาก สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 และผู้วิจัยคิดขึ้นเอง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.22 – 0.46 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.35 – 0.91 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.58

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจาก ญัฐชยา พลาชีวะ (2555: ออนไลน์) และนิภาวรรณ หมีทอง (2551: 105) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุดจริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.56 – 0.83 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง โดยสร้างจากทฤษฎีที่ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุดจริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.49 – 0.66 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

ฉบับที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน โดยสร้างจากทฤษฎีที่ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุดจริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.55 – 0.87 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

ฉบับที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ โดยสร้างจากทฤษฎีที่ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า คือทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง ไม่เคยทำเลย จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.61 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี

เครื่องมือที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรีโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี
3. สร้างโดยใช้แบบทดสอบที่ปรับปรุงมาจาก สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 28 ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรีของนักเรียน จำนวน 10 ข้อเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

4. หากคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ความเที่ยงตรง นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับนิยามศัพท์ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ซึ่งในการพิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบ (IOC) กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ค่าตั้งแต่ 0.6 – 1 มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามการทดสอบความรู้เรื่องบุหรี
 ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามการทดสอบความรู้เรื่องบุหรี
 ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ไม่ตรงตามการทดสอบความรู้เรื่องบุหรี

4.2 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบด้านค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)

ค่าความยากพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ที่ทำแบบทดสอบข้อนั้นถูกจากสูตรสัดส่วนอย่างง่ายโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.20 – 0.80

ค่าอำนาจจำแนก คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปโดยคัดเลือกได้ 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.22 - 0.46

4.3 นำแบบทดสอบที่ได้จากการคัดเลือกแล้วจากข้อ 4.2 มาทดลองใช้กับนักเรียน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น แบบ (Item Total Correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.58

2. แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน และแบบสอบถาม รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่

เครื่องมือที่ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง เป็นแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของนักเรียนแบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของเพื่อน และ แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครองโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของนักเรียน แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน และแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่

3. สร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงมาจาก ญัฐชา พลาชิวะ (2555:ออนไลน์) และนิภาวรรณ หมีทอง (2551:105) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุดจริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 15 ข้อ

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อ

3.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริง ไม่แน่ใจ ไม่จริง ไม่จริงเลย จำนวน 14 ข้อ

3.4 แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า คือทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง ไม่เคยทำเลย จำนวน 13 ข้อ

4. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน และแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ของนักเรียนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วผู้วิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่า IOC ดังนี้

การรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 - 1

การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 - 1

การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 - 1

รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 - 1

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในตนเองในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน และแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ของนักเรียนที่ได้ปรับปรุงจากข้อ 4 ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ คัดเลือกแบบสอบถามข้อที่มีค่า (r) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ของนักเรียนจำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.56 – 0.83 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

5.2 แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.49 – 0.66 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

5.3 แบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.55 – 0.87 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

5.4 แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.61 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บหน้าข้อความหรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็น () ชาย () หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี
3. ระดับชั้นเรียน
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 1
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 2
 - () มัธยมศึกษาปีที่ 3
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปัจจุบัน.....

5. ลักษณะการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัวปัจจุบัน
- () อยู่ร่วมกับบิดา – มารดา () อยู่ร่วมกับบิดา
- () อยู่ร่วมกับมารดา () อื่นๆ
6. บุคคลที่ท่านรู้จักใครบ้างที่สูบบุหรี่.....
7. ผู้ตอบสูบบุหรี่หรือไม่ และสูบปริมาณเท่าไร.....

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้เพื่อประเมินว่าท่านมีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่อยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ
0	บุหรี่จะเป็นตัวต้นเหตุของโรคใด ก. โรคหลอดเลือดหัวใจและความดันโลหิตสูง ข. โรคหลอดอาหารตีบ ค. โรคไขสมองอักเสบ ง. โรคตับอักเสบ
00	ในจำนวนสารพิษในควันบุหรี่ สารพิษใดเป็นต้นเหตุของโรคมะเร็งและถุงลมโป่งพอง ก. ทาร์ ข. นิโคติน ค. แอมโมเนีย ง. คาร์บอนมอนอกไซด์

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของการแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

คะแนนที่ได้	7 – 10	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ในระดับสูง
คะแนนที่ได้	4 – 6	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ในระดับปานกลาง
คะแนนที่ได้	0 – 3	หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
0. ฉันสามารถบังคับใจตนเอง ไม่ให้เริ่มที่จะทดลองสูบบุหรี่					
00. ฉันกล้าที่จะบอกให้เพื่อนๆ หรือผู้อื่นทราบถึงความตั้งใจของตนเองที่จะไม่สูบบุหรี่					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นข้อความ ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของการแบบทดสอบการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 5.00 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่สูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่

ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.49 หมายถึง มีการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่ต่ำ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
0. เมื่อพ่อแม่มีเรื่องกลุ้มใจท่านมักจะสูบบุหรี่					
00. พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ดีด้วยการไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา หรือยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นข้อความ ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของการเป็นแบบอย่างของผู้ปกครอง

คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 5.00	หมายถึง การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.49	หมายถึง การเป็นแบบอย่างของผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	จริง	ไม่แน่ใจ	ไม่จริง	ไม่จริงที่สุด
0. ฉันมักจะไปไหนมาไหนกับเพื่อนที่สูบบุหรี่เสมอ					
00. เพื่อนสนิทมักจะสูบบุหรี่หลังเลิกเรียน					

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นข้อความ ดังนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของการเป็นแบบอย่างของเพื่อน

คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 5.00 หมายถึง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนอยู่ในระดับสูง
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49 หมายถึง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 2.49 หมายถึง การเป็นแบบอย่างของเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง		
		ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำเลย
0	พ่อแม่ตักเตือนฉันท่อนลงโทษ			
00	พ่อแม่ลงโทษฉันเมื่อฉันสูบบุหรี่			

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ถ้านักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นข้อความ “ทำเป็นประจำ” ให้ 3 คะแนน “ทำเป็นบางครั้ง” ให้ 2 คะแนน “ไม่เคยทำเลย” ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครอง

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง การเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง การเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง การเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ โดยติดต่อไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 จำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด ได้รับคืน 381 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.25 เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่จำนวน 136 คน และนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ 245 คน

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมประมวลผลข้อมูลสำเร็จรูป

2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าเฉลี่ย
- 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 คุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

- 2.1.1 ค่าความเที่ยงตรงตรงตามเนื้อหา
- 2.1.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
- 2.1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2.2 คุณภาพของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในตนเองในการไม่สูบบุหรี่ของนักเรียน แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่ และแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครอง

- 2.2.1 ค่าความเที่ยงตรงตรงตามเนื้อหา
- 2.2.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
- 2.2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การจำแนก (Discriminant Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

SE	แทน	การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่
PR	แทน	การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง
FR	แทน	การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน
GPA	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
PC	แทน	การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่
KN	แทน	ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
X_k	แทน	คะแนนเต็มรายข้อ
V_m	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปร
Y	แทน	ค่าฟังก์ชันของตัวแปร
λ	แทน	ค่าไอเกน (Eigenvalue)
Λ	แทน	ค่าวิลคส์ แลมบ์ดา (Wilks' Lambda)
R_c	แทน	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation)
χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (Chi – Square)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p	แทน	ความน่าจะเป็น
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร
2. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ กับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ โดยการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) แบบวิธีการนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าในสมการ (Enter independents together)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวมาวิเคราะห์หาจำนวนและร้อยละ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นเรียน และการอยู่ร่วมกันกับคนในครอบครัว จำแนกด้วยพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และพฤติกรรมการไม่สูบบุหรี่

ตัวแปร	กลุ่มที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ จำนวน 136 คน		กลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ จำนวน 245 คน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	120	88.24	130	53.06
หญิง	16	11.76	115	46.94
รวม	136	100	245	100
อายุ				
12 – 13	7	5.15	91	37.14
14 – 15	118	86.76	149	60.82
16 - 17	11	8.09	5	2.04
รวม	136	100	245	100
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน				
เกรด 1.00 – 1.99	42	30.88	18	7.35
2.00 – 2.99	54	41.91	75	30.61
3.00 – 4.00	10	7.35	109	44.49
ไม่ให้ข้อมูล	30	22.06	43	17.55
รวม	136	100	245	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ จำนวน 136 คน		กลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ จำนวน 245 คน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นเรียน				
มัธยมศึกษาปีที่ 1	8	5.88	68	27.76
มัธยมศึกษาปีที่ 2	34	25.00	80	32.65
มัธยมศึกษาปีที่ 3	94	69.12	97	39.59
รวม	136	100	245	100
การอยู่ร่วมกันในครอบครัว				
อยู่ร่วมกับบิดา มารดา	91	66.91	168	68.57
อยู่ร่วมกับบิดา	13	9.56	22	8.98
อยู่ร่วมกับมารดา	22	16.18	34	13.88
อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น	10	7.35	21	8.57
รวม	136	100	245	100

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่เป็นเพศชายมีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 88.24 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 53.06 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่เป็นเพศหญิงที่มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 46.94

อายุของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ อายุ 12 – 13 ปี มีจำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 5.15 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 37.14 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ อายุ 14 – 15 ปี มีจำนวน 118 คนคิดเป็นร้อยละ 86.76 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 60.82 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ อายุ 16 – 17 ปี มีจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 8.09 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.04

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ เกรดเฉลี่ย 1.00 – 1.99 มีจำนวน 42 คนคิดเป็นร้อยละ 30.88 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ เกรดเฉลี่ย 2.00 – 2.99 มีจำนวน 54 คนคิดเป็นร้อยละ 41.91 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 30.61 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ เกรดเฉลี่ย 3.00 – 4.00 มีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 7.35 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 44.49 ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่

ไม่ให้ข้อมูลด้านเกรดเฉลี่ย จำแนกเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 22.06 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.55

ระดับชั้นเรียนของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน 8 คนคิดเป็นร้อยละ 5.88 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 27.76 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 25 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 32.65 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 94 คนคิดเป็นร้อยละ 69.12 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 39.59

การอยู่ร่วมกันในครอบครัวของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ที่อยู่ร่วมกับบิดามารดา มีจำนวน 91 คนคิดเป็นร้อยละ 66.91 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 68.57 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ที่อยู่ร่วมกับบิดามีจำนวน 13 คนคิดเป็นร้อยละ 9.56 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.98 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ที่อยู่ร่วมกับมารดา มีจำนวน 22 คนคิดเป็นร้อยละ 16.18 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.88 นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ที่อยู่ร่วมกับบุคคลอื่น มีจำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 7.35 ไม่สูบบุหรี่จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.57

2. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามของตัวแปร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	กลุ่มที่	M	S.D.	Wilk's Labda	F	df1	df2	Sig.
GPA	Smoke	2.12	0.34	.748	103.165	1	306	.000
	Non-Smoke	2.96	0.72					
SE	Smoke	3.63	0.67	.631	178.957	1	306	.000
	Non-Smoke	4.50	0.46					
PE	Smoke	3.56	0.68	.911	29.887	1	306	.000
	Non-Smoke	3.97	0.53					

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มที่	M	S.D.	Wilk's Lambda	F	df1	df2	Sig.
FR	Smoke	3.24	0.82	.823	66.006	1	306	.000
	Non-Smoke	2.21	1.16					
PC	Smoke	2.08	0.38	.971	9.148	1	306	.003
	Non-Smoke	1.92	0.47					
KN	Smoke	4.62	2.27	.972	8.746	1	306	.003
	Non-Smoke	5.30	1.86					

ผลจากการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรเป็นดังนี้ ในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ มีค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ (4.62) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยระดับค่อนข้างสูงได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ (3.63) การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง (3.56) และการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่ (3.24) ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2.12) และการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ (2.08) ส่วนในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่มีค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรอยู่ในระดับสูงได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ (5.30) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ (4.50) การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบของพ่อแม่ (3.97) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2.96) และ การเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่ (2.21) ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยระดับต่ำได้แก่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ (1.92)

เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรตามกลุ่มพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.38 – 2.27 ส่วนกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.46 – 1.80

ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระกลุ่มสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่มีความแตกต่างกัน การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ผู้วิจัยได้นำตัวแปรที่ศึกษา มาวิเคราะห์แบบการเลือกตัวแปรเข้ามาศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับความสำคัญด้วยวิธีวิลด์ แลมบ์ดา ซึ่งถือเกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรที่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มพบว่า มีตัวแปรทั้งหมด 6 ตัวแปร ที่สามารถจำแนกนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร ที่ร่วมกันจำแนกพฤติกรรม ได้รับการคัดเลือกเข้ามารวมจำแนกตามลำดับชั้น ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็น

แบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ และมีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควรมีค่าต่ำ หากพบว่าค่าได้มีระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงเกิน 0.70 อาจต้องทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสัมพันธ์ก่อนที่จะนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	GPA	SE	PE	FR	PC	KN
GPA	1.00					
SE	.475**	1.00				
PE	.252**	.480**	1.00			
FR	-.478**	-.357**	.042	1.00		
PC	-.067	-.063	.139**	.378**	1.00	
KN	.321**	.281**	.135**	-.374**	-.083	1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. 01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ มีค่าอยู่ระหว่าง .135 ถึง .48 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ดังนี้

ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ (.475) ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ (.321) และ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง (.252) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน (-.478) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง (.480) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน (-.357) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ (.139) และ ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ (.135) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์กับการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ (.378) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกสูงสุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ กับการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง (.48) รองลงมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ (.475) และ การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน กับการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ (.378) ตามลำดับส่วนคู่ที่เหลือมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าอยู่ระหว่าง .135 ถึง .48 สามารถนำไปใช้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ และพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ได้

4. ผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

จากตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปรที่รวมกันจำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่สามารถเปรียบเทียบความสำคัญของแต่ละตัวแปรตามน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ลำดับความสำคัญและค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปร
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่	.698
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.422
การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน	-.257
ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่	-.215
การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่	-.136
การเป็นแบบอย่างในการไม่สูบบุหรี่ของพ่อแม่	.103
ค่าเฉลี่ยของสมการจำแนกกลุ่ม	
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่	-1.263
กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่	.663

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการจำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ออกจากกันได้โดยศึกษาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในการจำแนกจากมากไปน้อย โดยไม่คิดเครื่องหมาย คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อนความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่และการเป็นแบบอย่างในการไม่สูบบุหรี่ของพ่อแม่ ซึ่งได้สมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) ของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ 1 มิติ ดังนี้

$$Y = .698 (SE) + .422 (GPA) - .257(FR) - .214(KN) - .136(PC) + .103(PR)$$

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรโดยตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักในการจำแนกสูงสุดคือการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งมีค่าอำนาจในการจำแนก .698 การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยที่สุดซึ่งมีค่าอำนาจในการจำแนก .103

เมื่อพิจารณาเครื่องหมายจากค่ากลางของกลุ่ม (Group Centroid) นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง มีค่าเป็นบวก จึงเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน

ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่และการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ มีค่าเป็นลบจึงเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาผลการประเมินสมการจำแนก หลังจากการได้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกเรียบร้อยแล้ว เพื่อยืนยันว่าสมการจำแนกสามารถนำไปพยากรณ์ได้ ปรากฏผลแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติที่ใช้ในการตัดสินใจจำแนกกลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่

Function	λ (Eigenvalue)	R_c	Λ (Wilks' Lambda)	χ^2 (Chi-square)	df	P - value
1	.842 ^a	.676	.543	185.105	6	.000

จากตาราง 6 พบว่า เนื่องจากกลุ่มมีเพียง 2 กลุ่ม ฟังก์ชันจำแนกจึงมีเพียง หนึ่งฟังก์ชัน ผลพบว่า ตัวแปรจำแนกทั้ง 6 ตัว สามารถจำแนกกลุ่มคนที่สูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ ค่าไคสแควร์ของฟังก์ชันมีค่า 185.105 (df = 6 และ p < .01) แสดงว่าฟังก์ชันจำแนกเหมาะสม นอกจากนี้พบว่า สหสัมพันธ์คาโนนิคอลมีค่า .676 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มกับฟังก์ชันค่อนข้างสูง หรืออาจสรุปได้ว่า ตัวแปรกลุ่มมีความแปรปรวนร่วมกับฟังก์ชันอยู่ 46%

ตาราง 7 ผลการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงและกลุ่มที่คาดคะเนและอัตราส่วนที่ทำการจำแนกถูกต้องในแต่ละกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มจริง	จำนวน	กลุ่มที่คาดคะเน	
		กลุ่มที่สูบบุหรี่	กลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่
กลุ่มที่สูบบุหรี่	106	90 84.9%	16 15.1%
กลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่	202	39 19.3%	163 80.7%

ร้อยละของการคาดคะเนได้ถูกต้องจากสมการเท่ากับ 82.1

จากตาราง 7 แสดงว่า สมการจำแนกประเภทสามารถนำมาพยากรณ์เป็นสมาชิกของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ได้ถูกต้องร้อยละ 84.9 และกลุ่มนักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่ได้ถูกต้องร้อยละ 80.7 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า สมการจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ได้ ถูกต้องร้อยละ 82.1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ ระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานทางการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนมีความแตกต่างกัน
2. ปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยสามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่หรือไม่สูบบุหรี่ได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานครที่ได้มาโดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูในฝ่ายกิจการนักเรียนของแต่ละโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มตามลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 20 เท่าของจำนวนตัวแปรอิสระ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน

โดยนำกลุ่มตัวอย่างมา จำแนกออกเป็น 2 กลุ่มให้มีขนาดเท่ากัน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่มาจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทุกโรงเรียนในเขตพื้นที่เป็นการลดความแตกต่างของนักเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้จำนวนตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียนให้เท่ากันโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กำหนดให้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน กำหนดให้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คนเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียน

แบ่งนักเรียนออกเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 200 คน แบ่งเป็น 10 กลุ่มให้มีขนาด ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 20 คน จากนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเด็กที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ 200 คน แบ่งเป็น 10 กลุ่มให้มีขนาดเท่ากัน ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 20 คน

ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ทั้ง 10 โรงเรียน ที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูในฝ่ายกิจการนักเรียนแล้วพบเจอปัญหา โรงเรียนละ 20 คน และในกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ของทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย ใช้แบบทดสอบสอบความรู้ 1 ฉบับ และสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียนประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะการอยู่ร่วมกันของพ่อแม่

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.22 – 0.46 ค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.35 – 0.91 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.58

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.56 – 0.83 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครองจำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.49 – 0.66 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.79

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.55 – 0.87 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.33 – 0.61 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ โดยติดต่อไปยังโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 จำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน
2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด ได้รับคืนมา 381 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.25 ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่จำนวน 136 คน และไม่สูบบุหรี่จำนวน 245 คน

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ ปรากฏว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ การเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครองการเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียน ตัวแปรที่ได้รับความนิยมเข้ามาในสมการจำแนกมี 6 ตัวแปร โดยเรียงลำดับตัวแปรตามค่าสัมประสิทธิ์ที่เป็นมาตรฐานของตัวแปรจากมากไปหาน้อยโดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง ซึ่งได้สมการจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ของกลุ่มนักเรียน 1 มิติ ดังนี้

$$Y = .698 (SE) + .422 (GPA) -.257(FR) -.214(KN) -.136(PC) +.103(PR)$$

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรในกลุ่มนักเรียนพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนมีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่พบว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนออกจากกัน มี 6 ตัวแปร ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ การเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ และการเป็นแบบอย่างในการ

หลักเลียงบุหรีของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถจำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรีและไม่สูบบุหรีออกจากกันได้

ตัวแปรที่จะมีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรีหรือไม่สูบบุหรี ที่มีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานในสมการจำแนกกลุ่มเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยสามารถจำแนกตามกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบตัวแปรทั้งสิ้น 3 ตัวแปรที่เป็นลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี สามารถอธิบายความสำคัญของตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในสมการจำแนกจากมากไปหาน้อย ดังนี้

การรับรู้ความสามารถเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักสูงสุด ซึ่งถือเป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่สามารถจำแนกนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มได้ ข้อค้นพบบ่งชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรีมีผลต่อพฤติกรรม กล่าวคือ เมื่อนักเรียนมีการรับรู้ความสามารถในการหลักเลียงบุหรีสูง นักเรียนสามารถมองภาพได้ว่าตนเองจะประสบความสำเร็จจากการไม่สูบบุหรี มีแรงจูงใจ และควบคุมการกระทำของตนเอง และมองการสูบบุหรีว่าเป็นเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดผลเสียจึงทำให้ตนเองเลือกที่จะไม่สูบบุหรี สอดคล้องกับทฤษฎีของ แบนดูรา (Evans, 1989 อ้างอิงจาก สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2536: 58) มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการกระทำของบุคคลที่อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเพราะความสามารถของเราไม่ตายตัว ถ้าเชื่อว่าเรามีความอดทน ไม่ท้อถอยง่าย จะสามารถมองภาพของตนเองว่าจะประสบความสำเร็จจากการไม่สูบบุหรีได้ สอดคล้องการศึกษาของ ญญฐินี จันทรก้อน (2544: 107) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรีต่างกันจะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรีแตกต่างกัน อธิบายได้ว่านักเรียนมีการยอมรับและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ เมื่อนักเรียนเห็นว่ามีประโยชน์ สามารถปฏิบัติตามได้ นักเรียนที่มีความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่อการมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรีที่ดี จะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรีสูง และมั่นใจว่าตนเองทำได้

ตัวแปรลำดับที่ 2 ที่มีแนวโน้มจะเป็นลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่ไม่สูบบุหรีคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่หมายถึง นักเรียนเกิดความสำเร็จ ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ อันได้จากการเรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว (Good and other, 1973: 7; อ้างอิงจาก กุลธร เสนหา 2549: 19) ซึ่งเป็นความสามารถทางด้านสติปัญญา นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรประทาน (2556: 82 – 83) ได้พัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุและการวิเคราะห์อิทธิพลส่งผ่าน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิชาการต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนและศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองทางวิชาการ และพฤติกรรมการศึกษาตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในเครือสาธิต พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถทาง

วิชาการ แสดงว่า ถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะทำให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่สูงตามไปด้วย สอดคล้องกันกับการศึกษาของ นุปผา ม้วยแก้ว (2542: 90 – 95) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่แตกต่างกัน เป็นไปตามงานวิจัยของ ญัฐจิณี จันทร์ก้อน (2544: 104) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ที่ดีกว่าการศึกษานี้สอดคล้องกับ อนุภาพ ทองอยู่ (2547: 90) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่จะพบในกลุ่มนักเรียนชายที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 – 1.99 มากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 3.00 – 4.00 และ 2.00 – 2.99 พบว่ามีพฤติกรรมการสูบบุหรี่น้อยกว่า

ตัวแปรการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรลำดับที่ 3 ที่มีแนวโน้มจะเป็นคุณลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ ซึ่งครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดต่อมนุษย์ทุกคน คนจะมีบุคลิกภาพอย่างไร จะเป็นคนโดยสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ มากน้อยขึ้นอยู่กับครอบครัวมอบให้ การมีสถาบันที่ดีเสมือนมีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อภัยสังคมทุกรูปแบบ ปัญหาทั้งหลายจะสามารถป้องกันได้ด้วยความเข้มแข็งของครอบครัว (พูนสุข ช่วยทอง. 2548: 2) บทบาทของครอบครัวมีหน้าที่ตามสังคมที่กำหนดเป็นบรรทัดฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งอบรมเกี่ยวกับระเบียบของสังคมให้แก่สมาชิก ครอบครัวควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างแนวทางในการดำเนินชีวิตและการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว

จิรเนาว์ ทศศรีและคณะ. (2545: 28-30) ได้อธิบายเกี่ยวกับ บทบาท และหน้าที่ว่าบทบาทเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้โดยสังคมทั่วไป และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมกิจที่ต้องทำหรือควรทำ ย่อมแตกต่างกันไปตามบทบาทที่เป็นอยู่ซึ่งครอบครัวมีหน้าที่ตามสังคมที่กำหนดให้เป็นบรรทัดฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอบรมเกี่ยวกับระเบียบของสังคมให้แก่สมาชิก พ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างแนวทางในการดำเนินชีวิตและการแสดงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว จากการศึกษาของ กิตติศักดิ์ คงธนเดชะโสภณ (2545: 90) ได้ทำการศึกษาบทบาทครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของครอบครัวในชุมชน ปัจจัยสนับสนุนทางสังคม และบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครอบครัวได้ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกและด้านสัมพันธภาพในครอบครัวระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐพร ปุญญนิรันดร์ (2547:94) ได้ทำการศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวด้านลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิจัย

ยังพบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวด้านลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดและบทบาทของตนกับบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัญชลี เปี่ยมดี (2558: 170) ที่ศึกษาลักษณะทางสังคมและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงอบายมุขของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พ่อแม่ผู้ปกครองที่มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงอบายมุขสูง ลูกก็จะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงอบายมุขสูงเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ ดำชู (2540: 121) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนบางกะปิ พบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคคลในครอบครัวที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ต่างกัน หากบุคคลในครอบครัวมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี เด็กจะมีแบบในการดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี ดังนั้นการที่พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ให้แก่สมาชิกในครอบครัวแล้ว นักเรียนก็จะมีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ตามพ่อแม่ สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวนีย์ อินมั่นคง (2551: 94) พบว่า อิทธิพลของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ถ้านักเรียนได้รับอิทธิพลของครอบครัวมากจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่

กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่

จากการวิจัยในครั้งนี้ พบตัวแปรทั้งสิ้น 3 ตัวแปรที่เป็นลักษณะของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ สามารถอธิบายความสำคัญของตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักในสมการจำแนกจากมากไปหาน้อย ดังนี้

การเป็นแบบอย่างในการสูบบุหรี่ของเพื่อน เป็นตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดของกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าเพื่อนเป็นแรงผลักดันต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนได้โดยมาจากการเรียนรู้ของเพื่อนที่เป็นตัวแบบ นักเรียนจะเรียนรู้จากการสังเกต จดจำพฤติกรรมที่เพื่อนสูบบุหรี่ให้เห็นอย่างแม่นยำ การกระทำของเพื่อนก่อให้เกิดความพึงพอใจ ชื่นชอบ และเลียนแบบพฤติกรรมการสูบบุหรี่ การศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545: 61 – 63) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า การคบเพื่อน มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าจะเลือกคบหาและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนที่มีความคิดหรือปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่อยู่ในวัยรุ่น มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี เด็กที่เสพยาบ้าเห็นเพื่อนใช้ยาเสพติดแล้วเห็นทำให้เกิดความเชื่อคล้อยตาม สอดคล้องกับ จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์ และคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรในการทำนายพฤติกรรมพึงประสงค์เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก พบว่า สาเหตุของการสูบบุหรี่ส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการเลียนแบบผู้อื่นและต้องการการยอมรับในสังคมการ ปัจจัยเชิงสังคมสภาพแวดล้อม การอยู่ในกลุ่มเพื่อนหรือครอบครัวที่มีพฤติกรรม

สูบบุหรี่มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ด้วยซึ่งสอดคล้องกับ นิภาวรรณ หมีทอง (2551: 87) พบว่านักเรียนที่มีเพื่อนที่สูบบุหรี่มากจะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ตามด้วย

ตัวแปรความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ เป็นตัวแปรที่จำแนกกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่โดยตัวแปรนี้อธิบายว่านักเรียนที่ทำคะแนนแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ได้น้อย น่าจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ สอดคล้องกับ ญัฐินี จันทร์ก้อน (2544: 106 - 107) พบว่านักเรียนที่รับรู้ความรุนแรงของพิษที่เกิดจากบุหรี่สูงจะมีพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ที่ดี ประกอบกับนักเรียนอาจจะรู้ถึงอันตรายและโทษของบุหรี่ว่ามีมากและจะสะสมไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งอนุภาพ ทองอยู่ (2547: 92) พบว่านักเรียนที่มีการรับรู้ผลกระทบจากการสูบบุหรี่ต่ำ จะมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่สูง แสดงว่านักเรียนขาดความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ ที่มีผลต่อภาวะสุขภาพของตนเอง และผู้อื่น ยังทำให้ร่างกายอ่อนแอ ความต้านทานโรคต่ำทำให้เกิดผลเสียต่อระบบการทำงานของร่างกายเป็นเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ มากมาย

ตัวแปรการเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่สามารถจำแนกพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนออกจากกันได้ ตัวแปรนี้อธิบายปฏิสัมพันธ์ของพ่อแม่โดยถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิด ค่านิยมต่าง ๆ หลายรูปแบบ การเลี้ยงดูแบบควบคุม พ่อแม่จะมีความเข้มงวด เรียกร้องจากลูกสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของลูก ใช้อำนาจกับลูกสูงจะส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งสุจิต ลั่นซ้าย (2544: 55-63 อ้างอิงจาก ศุภร ชินะเกตุ. 2553: 126) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงดูแบบควบคุมเกินไป ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของพฤติกรรมด้านการเสพติดซึ่งสอดคล้องกับกนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล (2545: 61 – 63) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยพบว่าการควบคุมของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเสพยาบ้า ครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าไม่สามารถทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้อย่างเหมาะสม จากการที่พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเข้มงวด ทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจในความคิดและไม่สามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนักต่อการไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในคาบกิจกรรมแนะแนว ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาควรมีกิจกรรมกลุ่มสร้างเสริมการรับรู้ความสามารถในตนเองของนักเรียนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ โดยครูสามารถใช้แบบวัดการรับรู้ความสามารถในตนเอง มาใช้วัดนักเรียนเบื้องต้น หลังจากนั้น สร้างเสริม การรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียนได้ลองปฏิบัติ เช่น การฝึกกระทำการสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองบ่อยๆ จะทำให้มีประสบการณ์ตรงและมีความชำนาญ หรือนำเอาบุคคลที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติรวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้ตนเอง ให้กำลังใจตนเองอย่างสม่ำเสมอและอย่าย่อท้อ เชื่อในความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่

2. โรงเรียนควรจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครอบครัว และโรงเรียนในเรื่องการตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นโทษของบุหรี่ต่อเยาวชนรวม

3. สร้างเครือข่ายโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนทำกิจกรรมที่มุ่งเน้นความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ต่อเยาวชน เพื่อก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อควรระวัง

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความแตกต่างกันมากสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรปรับตัวแปรที่เป็นเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เหมาะสมแก่การเก็บข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่เป็นตัวแปรจำแนกที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงที่สุด งานวิจัยครั้งต่อไป ควรสร้างโปรแกรมเพื่อเสริมพฤติกรรมการรับรู้ความสามารถในตนเองสำหรับนักเรียนในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประกอบการเก็บข้อมูล จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการทำวิจัยและยังสามารถใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบการทำวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ แจ่มวิภูกุล .(2545). การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว. กรุงเทพฯ ฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กมลภู ถนอมสัจย์ . (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. ปรินญานิพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรองจิต วาทีสาธกกิจ. (2549). พยาบาลกับบุหรี่.กรุงเทพมหานคร:พิมพ์ดี.
- กระทรวงสาธารณสุข,กรมควบคุมโรค.สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ.(2557).รายงานประจำปี 2557
สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- _____ (2557). แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติพ.ศ. 2555-2557. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรม
ราชูปถัมภ์.
- กระทรวงสาธารณสุข,กรมควบคุมโรค.สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ.[ออนไลน์]. (2559, 19
มิถุนายน).แผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติฉบับที่สอง พ.ศ. 2559 – 2562.เข้าถึง
ได้จาก [http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/59-04-26-GYTS-Strategy\(1\).pdf](http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/59-04-26-GYTS-Strategy(1).pdf)
- กิตติศักดิ์ คงธนเตชะโสภณ . (2545). บทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่นในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลธร เสน่หา. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้เรียนและด้านครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กศ.ม. การวัดผลและวิจัย
ทางการศึกษา.กรุงเทพฯ ฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกศรา น้อยมานพ. (2548). ผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อ
คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษม สาหร่ายทิพย์. (2531). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
- สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ .[ออนไลน์]. (2559, 19 มิถุนายน).รายงานประจำปี 2558. เข้าถึงได้
จาก <http://btc.ddc.moph.go.th/th/upload/datacenter/report590526.pdf>

- คณิตา วงศ์ชาลี. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาของเยาวชนที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อุดมศึกษา.
- จรรยา เศรษฐบุตร. (2550). รายงานการวิจัย ผู้สูบบุหรี่ วัยรุ่นสูบบุหรี่ และผู้รับควันบุหรี่ในพื้นที่เฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์ , ธนกร ภาสกรกุลชัย, วิลันดา ถนอมทรัพย์ , จิรภัทร โพธิ์กฏ, จีราภา คงไหมด, รัตนา อินคง (2556). ปัจจัยคัดสรรในการทำนายพฤติกรรมพึงประสงค์เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จ.นครนายก. วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ 2556; 8(1):12 - 18
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2543). สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จิรเนาว์ ทศศิริ และคณะ .(2545) ครอบครัวสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : ชานเมืองการพิมพ์.
- ใจชื่น ตะเกาพงษ์. (2550) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อุดมศึกษา.
- ชนิษฐ์ชา บุญเสริม. (2552). การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ .3, 2 (ก.ค.-ธ.ค.2552) 6-14.
- ชวาล แพรัตกุล. (2518). เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- _____ (2552). เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์
- ณัฐชา พลาชิวะ. (2555). วัยรุ่นไทยห่างไกลยาเสพติด. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2556, จาก <http://www.smoke-freeteen.com/web/index.php>
- ณัฐจิณี จันท์ก้อน. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อุดมศึกษา.
- ดลยา จิตตะยโสธร. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู : แนวคิดของ Diana Baumrind Diana Baumrind's Parenting Styles. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 29, 173 – 176.
- ทัศนากัญญา. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนและความคิดเกี่ยวกับตนของเด็กในเมืองและชนบท. รายงานการวิจัยฉบับที่ 37. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นรา เทียมคลี (กันยายน – พฤศจิกายน 2555). การสำรวจการขายบุหรี่ออนไลน์ในประเทศไทย, วารสารสาธารณสุขศาสตร์. ฉบับที่ 3

นลินี เชื้อวณิชชากร และคณะ. (2552). การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : แอปป้า
พรีนติ้ง กรุ๊ป.

นิตยาภรณ์ ด้วงเรือง. (2540). การเปรียบเทียบผลการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้สัญญา
เงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูล
สังฆราช ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.

นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : โอ เอสพรีนติ้งเฮาส์.

นิภาวรรณ หมืทอง. (2551) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษา
อาชีวศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.

นิรนาท แสนสา. (2543). กระบวนการเข้าสู่การใช้ยาของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด.
สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
อัดสำเนา.

บุปผา ม้วยแก้ว. (2542) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิต
มศว. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
อัดสำเนา.

ปณิตา นิรมล . (2546). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปรินญาณิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาการศึกษา :
มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประกิต วาทีสาธกิจ. (2550). ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการควบคุมยาสูบ. สืบค้นเมื่อวันที่ 30
กันยายน 2556, จาก <http://www.ashthailand.or.th/th/information/download206.doc>

ประกิต วาทีสาธกิจ และคนอื่นๆ. (2547). พิษภัยจากบุหรี่. สารานุกรมไทยฉบับเยาวชน. เล่มที่ 28.

ประนอม เจริญชนม์. (2545) การวิเคราะห์จำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2531). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539) พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : คอมฟอร์ต

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2536). จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พัฒน์ สุจ้านง. (2529) *บุหรีมีพิช – ชีวิตเป็นภัย*. กรุงเทพฯ : (2529) โอเดียนสโตร์, สุขศึกษา.
พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : แฮสออฟ
เคอร์มิสท์

พูนสุข ช่วยทอง. (2548) .*ครอบครัวและคุณภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ ฯ : วิฑูรย์การปก
ภัทรา นิคมานนท์. (2534) .*การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2548). *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ หน่วยที่ 9 - 15*.
กรุงเทพฯ : ประชาชน.

_____. (2533). *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม*.

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์

มัญชลี เปี่ยมดี. (2558). *ลักษณะทางสังคมและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหลักเลียง
อบายมุขของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.ปริญญาานิพนธ์วิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.*

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มาร์วิน โกลด์เบิร์ก. (2542) . *แบบแผนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นไทย*, สืบค้นเมื่อ 25
สิงหาคม 2556, เข้าถึงได้จาก www.ashthailand.or.th

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่.(2557). *ผลสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรไทยอายุ
ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป*.กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. [ออนไลน์]. (2559, 19 มิถุนายน). *เอกสารวันงดสูบบุหรี่โลก 2559* .
เข้าถึงได้จาก http://www.ashthailand.or.th/content_attachment/attach/wntd56_2_3.pdf

รัฐพร ปญญรัตน์. (2547) . *สัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้
สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา จังหวัด
ฉะเชิงเทรา.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

รุ่งรัตน์ พรชัยวัฒนากร. (มกราคม – เมษายน 2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ
วัยรุ่นตอนปลายในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร,วารสาร
เศรษฐศาสตร์. ฉบับที่ 1.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.(2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.

_____. (2539).*เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น

วัชร ประทาน. (2556). *การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ และการวิเคราะห์ส่งผ่านการรับรู้
ความสามารถของตนเองทางวิชาการต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 4 โรงเรียนในเครือสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัย
และพัฒนาศักยภาพมนุษย์).กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*

- วิเชียร เกตุสิงห์. (2517). *การวัดผลการศึกษาและสถิติเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิทยา นาควัชระ. (2537). *หมอวิทยาช่วยแก้ปัญหาการเลี้ยงลูก และวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : เพียรพัฒนาพรินติ้ง
- วินัย ธรรมสิจปี และ สมเกียรติ ปดิฐพร. (2542). *เทคนิคการวัดผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ
- วิลาสลักษ์ ชวัลลสี. (2542). *ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจภายในของนักเรียน. รายงานการวิจัยฉบับที่ 81 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- วุฒิชัย จำนงค์. (2521). *การเรียนรู้ ทฤษฎีเบื้องต้นและประยุกต์*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น
- ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) . *การวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-Level Analysis)* . พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงษ์ (2538) . *ทฤษฎีและเทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์
- ศุภร ชินะเกตุ. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) (2555) . *สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภค ยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน, กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. *เหล่า บุหรี่ ภาษี และ เศรษฐกิจ*. [ออนไลน์]. จาก <http://www.cdd.go.th/cddwarehouse> 2556. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2557
- สมนึก ภัททิยธนี . (2541). *การวัดผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม : ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมพัทธ์ เหล็กสูงเนิน. (2543). *การรับรู้เกี่ยวกับยาบ้าและทักษะชีวิตในการป้องกันการเข้ายาบ้าของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2536ก). *เอกสารคำสอนวิชาการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2536ข). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวัสดิ์ ประทุมราช และ จรรยา สุวรรณทัต. (2552) *การเสริมสร้างและป้องกันวัยรุ่นจากความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2552.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *สำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร*.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/news/LogoPrize/LogoPrize.html>
สืบค้น 17 พฤษภาคม 2556
- สุขุมาลัย ประสมศักดิ์. (2551). *ปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และพฤติกรรม การเลิกสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, อัดสำเนา.*
- สุชา จันทน์เอม. (2514). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา
_____. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพิณ เกษาคูปต์. (2536). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์
- สุภาวดี มั่นจีระ. (2547). *การศึกษาทัศนคติของเด็กรุ่นต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและบทบาทของสถาบันทางสังคมในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.*
- สุรางค์ จันทน์เอม. (2532). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต
- อนงค์ ดำชู. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ปีที่ 6 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.*
- อเนก เพียรอนุกุลบุตร. (2524). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาการพิมพ์.
- อานุกาพ ทองอยู่. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, อัดสำเนา.*
- Baillie, Lynne; & Kalaw, Cecilia. (2005). *Smoking Decisions from a Teen Perspective: A Narrative Study. American Journal of Health Behavior*, v29: p99-106
- Huey-Shys; & Ho, Ching-Sung. (2010). *Psychometric Characteristics of the Parsimonious Chinese Version of the Smoking Self-Efficacy Survey (CSSES-20). Journal of School Health*, v80(5): 259-264
- Mercken, L., Sleddens, E.F.C., Vries, H. de & Steglich, C.E.G. (2013). Choosing adolescent smokers as friends: The role of parenting and parental smoking. *Journal of Adolescence*, 36 (2), 383-392. Abstract retrieved June 20, 2016, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S014019711300002X>
- Solomon, Laura J.; & Ashikaga, Takamaru. (2009) *Mass Media for Smoking Cessation in Adolescents. Health Education & Behavior*, v36(4) :642-659

- Stephen E. Gilman ; et al. (2009. February). *Parental smoking and adolescent smoking initiation: an intergenerational perspective on tobacco control*. Human Development, and Health.123(2): e274–e281.
- Van Zundert, Rinka M. P.; & Van Den Eijnden, Regina J. J. M. (2007). *The Role of Smoking-Cessation-Specific Parenting in Adolescent Smoking-Specific Cognitions and Readiness to Quit*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, v48 (2) 202-209
- Xiaozhong Wen ; et al. (2010). Two-year effects of a school-based prevention programme on adolescent cigarette smoking in Guangzhou, China: a cluster randomized trial . Department of Medical Statistics and Epidemiology, School of Public Health, Sun Yat-sen University.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์ ดร. อรุมา เจริญสุข

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร. อิทธิพัทธ์ สุกทันพรกุล

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร. พนิดา มารุ่งเรือง

ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร. ครรชิต แสนอุบล

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง

ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 8 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรื

ข้อ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	0	0	-1	1	0.2	ตัดทิ้ง
6	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	-1	1	0	2	0.4	ตัดทิ้ง
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	-1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
12	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
13	1	1	0	1	0	3	0.6	ใช้ได้
14	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
15	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้

คัดเลือกแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรื ข้อที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

โดยพิจารณาจากค่า $IOC \geq 0.5$ จึงคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 – 1 จำนวน 10 ข้อ

ตาราง 9 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของ
ตนเองในการไม่สูบบุหรี่

ข้อ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	0	0	1	1	3	0.6	ใช้ได้
6	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
8	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
9	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
13	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
14	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คัดเลือกแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่ ข้อที่มีค่าดัชนีความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาจากค่า $IOC \geq 0.5$ จึงคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 –
1 จำนวน 15 ข้อ

ตาราง 10 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการ
หลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง

ข้อ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
5	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	1	1	-1	0	1	2	0.4	ตัดทิ้ง
7	1	1	-1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
8	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
9	1	1	-1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
10	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	-1	0	1	2	0.4	ตัดทิ้ง
12	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้

คัดเลือกแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างในการหลีกเลี่ยงบุหรี่ของผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าดัชนีความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาจากค่า $IOC \geq 0.5$ จึงคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 –
1 จำนวน 10 ข้อ

ตาราง 11 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่

ข้อ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	0	1	1	-1	1	2	0.4	ตัดทิ้ง
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	0	1	0	0	1	2	0.4	ตัดทิ้ง
10	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
14	1	1	0	1	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
15	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	-1	0	1	2	0.4	ตัดทิ้ง
18	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้

คัดเลือกแบบสอบถามการเป็นแบบอย่างของเพื่อนในการสูบบุหรี่ ข้อที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาจากค่า $IOC \geq 0.5$ จึงคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 จำนวน 14 ข้อ

ตาราง 12 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครอง

ข้อ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	0	1	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
2	1	1	1	0	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
3	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
4	1	1	1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
8	1	1	1	1	-1	3	0.6	ใช้ได้
9	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
10	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
11	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
12	1	1	1	0	-1	2	0.4	ตัดทิ้ง
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	-1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
16	1	1	0	0	-1	1	0.2	ตัดทิ้ง
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
19	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คัดเลือกแบบสอบถามการเลี้ยงดูแบบควบคุมของผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยพิจารณาจากค่า $IOC \geq 0.5$ จึงคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1 จำนวน 16 ข้อ

ตาราง 13 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (P)	แปลผล	อำนาจจำแนก(r)	แปลผล
1	0.73	ค่อนข้างง่าย	0.12	ตัดทิ้ง
2	0.91	ง่ายมาก	0.18	ปรับปรุง
3	0.44	ปานกลาง	0.22	ใช้ได้
4	0.16	ยาก	-0.05	ตัดทิ้ง
5	0.52	ปานกลาง	0.16	ใช้ได้
6	0.48	ปานกลาง	0.37	ใช้ได้
7	0.44	ปานกลาง	0.46	ใช้ได้
8	0.60	ปานกลาง	0.33	ใช้ได้
9	0.37	ค่อนข้างยาก	0.23	ใช้ได้
10	0.48	ปานกลาง	0.36	ใช้ได้
11	0.09	ยาก	-0.09	ตัดทิ้ง
12	0.52	ปานกลาง	0.43	ใช้ได้
13	0.35	ค่อนข้างยาก	0.20	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.5832

ตาราง 14 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการรับรู้
ความสามารถของตนเองในการไม่สูบบุหรี่

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบสอบถาม
1	0.78	ใช้ได้
2	0.76	ใช้ได้
3	0.72	ใช้ได้
4	0.78	ใช้ได้
5	0.56	ใช้ได้
6	0.73	ใช้ได้
7	0.72	ใช้ได้
8	0.64	ใช้ได้
9	0.76	ใช้ได้
10	0.80	ใช้ได้
11	0.77	ใช้ได้
12	0.76	ใช้ได้
13	0.79	ใช้ได้
14	0.83	ใช้ได้
15	0.73	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.95

ตาราง 15 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่าง
ในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของผู้ปกครอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบสอบถาม
1	0.53	ใช้ได้
2	0.13	ปรับปรุง
3	0.11	ปรับปรุง
4	0.49	ใช้ได้
5	0.60	ใช้ได้
6	0.60	ใช้ได้
7	0.66	ใช้ได้
8	0.62	ใช้ได้
9	0.60	ใช้ได้
10	0.56	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.79

ตาราง 16 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการเป็นแบบอย่าง
ในการสับบุหรืของเพื่อน

□ 2□ 0.55□
2

ข้อที่	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของ แบบสอบถาม
1	0.63	ใช้ได้
0.55	ใช้ได้	
4	0.85	ใช้ได้
5	0.84	ใช้ได้
6	0.87	ใช้ได้
7	0.82	ใช้ได้
8	0.82	ใช้ได้
9	0.81	ใช้ได้
10	0.85	ใช้ได้
11	0.84	ใช้ได้
12	0.79	ใช้ได้
13	0.85	ใช้ได้
14	0.78	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.96

ตาราง 17 ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดู
แบบควบคุมของพ่อแม่

ข้อที่	อำนาจจำแนก (r)	แปลผลคุณภาพของแบบสอบถาม
1	0.58	ใช้ได้
2	0.36	ตัดทิ้ง
3	0.57	ใช้ได้
4	0.45	ใช้ได้
5	0.61	ใช้ได้
6	0.33	ตัดทิ้ง
7	0.58	ใช้ได้
8	0.36	ตัดทิ้ง
9	0.49	ใช้ได้
10	0.46	ใช้ได้
11	0.54	ใช้ได้
12	0.52	ใช้ได้
13	0.50	ใช้ได้
14	0.48	ใช้ได้
15	0.57	ใช้ได้
16	0.56	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น = 0.86

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเสาวลักษณ์ เฉลิมภาค
วันเดือนปีเกิด	21 มีนาคม 2530
สถานที่เกิด	เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	197/6 ถ. ปรีณายก แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสตรีวิทยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนสตรีวิทยา
พ.ศ. 2553	ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการสอนภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2559	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนา ศักยภาพมนุษย์(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ